

LES ELECCIONS MUNICIPALS A ALCOI 1979-2019

Rafael Hernández Ferris Pedro Juan Parra Verdú

Les eleccions municipals a Alcoi

1979-2019

HERNÁNDEZ FERRIS, RAFAEL

Les eleccions municipals a Alcoi : 1979-2019 / Rafael Hernández Ferris, Pedro Juan Parra Verdú.— Alcoi : Ajuntament d'Alcoi, Consell de Cultura, 2020

120 p. : il. ; 24 cm.

D.L. A 607-2019

ISBN: 978-84-16186-27-3

1. Elecciones municipales-Alcoi I. Parra Verdú, Pedro Juan II. Ajuntament d'Alcoi

324(460.315 Alcoi)“1979/2019”

© De l'edició: Ajuntament d'Alcoi (Consell de Cultura)

© Del text, els autors: Rafael Hernández Ferris (CAEHA)
i Pedro Juan Parra Verdú (CAEHA)

© Portada: Fotografia de Xavi Terol: Votacions en les eleccions municipals de 2011, en el
CEIP Miguel Hernández

© De les fotografies: els autors, Paco Grau i Xavi Terol

Disseny i maquetació: Esperança Martínez Molina

Correcció lingüística: Vicent Cabanes Fitor – Joaquim Amorós Francés

Imprimeix: Quinta Impresión

ISBN: 978-84-16186-27-3

Dipòsit Legal: A 607-2019

**LES ELECCIONS MUNICIPALS
A ALCOI
1979-2019**

Rafael Hernández Ferris
Pedro Juan Parra Verdú

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	7
1. EL FINAL DEL FRANQUISME I LA TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA ESPANYOLA.....	9
2. ELS AJUNTAMENTS I LA CIUTAT D'ALCOI ABANS DE LES ELECCIONS MUNICIPALS D'ABRIL DE 1979.....	19
2.1. L'ALCALDIA DE JORGE SILVESTRE ANDRÉS (1972-1975)	22
2.2. L'ALCALDIA DE RAFAEL TEROL AZNAR (1975-1977)	24
2.3. L'ALCALDIA D'ALBERTO EMILIO GARCÍA RODRÍGUEZ (1977-1979).....	27
3. ELS SISTEMES ELECTORALS	33
3.1. EL SISTEMA MAJORITARI	33
3.2. EL SISTEMA DE DOBLE VOLTA.....	34
3.3. EL SISTEMA PROPORCIONAL.....	35
4. LES DATES DE LES ELECCIONS MUNICIPALS (1979-2019)	37
5. LES ELECCIONS MUNICIPALS DEL 3 D'ABRIL DE 1979.....	39
5.1. LES ELECCIONS MUNICIPALS A ESPANYA	39
5.2. LES ELECCIONS MUNICIPALS A LA COMUNITAT VALENCIANA	41
5.3. LES ELECCIONS MUNICIPALS A ALCOI.....	43
5.3.1. LES CANDIDATURES, LA CAMPANYA I ELS PROGRAMES	44
5.3.1.1. PSPV-PSOE.....	45
5.3.1.2. UCD.....	48
5.3.1.3. PCPV.....	51
5.3.1.4. Coalición Democrática (CD).....	53
5.3.1.5. PTPV i LCR.....	54
5.3.2. ELS RESULTATS ELECTORALS I LA CONSTITUCIÓ DE L'AJUNTAMENT.....	55
6. LES ELECCIONS MUNICIPALS (1983 – 2019)	63
6.1. LES ELECCIONS DEL 8 DE MAIG DE 1983.....	63
6.2. LES ELECCIONS DEL 10 DE JUNY DE 1987	66
6.3. LES ELECCIONS DEL 26 DE MAIG DE 1991	70
6.4. LES ELECCIONS DEL 28 DE MAIG DE 1995.....	74
6.5. LES ELECCIONS DEL 13 DE JUNY DE 1999.....	77
6.6. LES ELECCIONS DEL 25 DE MAIG DE 2003	80
6.7. LES ELECCIONS DEL 27 DE MAIG DE 2007.....	85

6.8. LES ELECCIONS DEL 22 DE MAIG DE 2011	88
6.9. LES ELECCIONS DEL 24 DE MAIG DE 2015.....	93
6.10. LES ELECCIONS DEL 26 DE MAIG DE 2019.....	96
CONCLUSIONS	101
ÍNDEX DE TAULES I GRÀFIQUES.....	107
ANNEX D'ALCALDES D'ALCOI (1812-2019)	109
NOMENCLATOR DE SIGLES.....	115
NOTES.....	117

INTRODUCCIÓ

El dia 3 d'abril de 1979, després de quasi quaranta anys de la llarga dictadura franquista, la població espanyola podia elegir lliurement i democràticament els seus representants municipals. Per fi, se celebraven unes eleccions municipals en llibertat, on per sufragi universal, tots els ciutadans i ciutadanes majors d'edat (18 anys), segons la Constitució de 1978, tenien el dret a elegir els seus alcaldes i regidors, entre les diferents opcions polítiques. Aquests comicis locals es desenvoluparen segons la Llei 39/17-7 de 1978.

Aquest 2019, aleshores, se celebrà el 40è aniversari d'aquest esdeveniment, que ha marcat la política i la vida dels municipis espanyols. És per això que el CAEHA ha dedicat el seu cicle anual «Coneixent la nostra història» a l'estudi del poder municipal a Alcoi al llarg de la seua història, amb tres conferències. En la primera, el Dr. Josep Lluís Santonja Cardona dissertà sobre «El poder municipal en l'època foral, fins als Borbons»; en la segona, el Dr. Rafael Hernández Ferris va parlar sobre «El poder municipal a la ciutat d'Alcoi en els segles XIX i XX, fins a la II República i la Guerra Civil», i en la tercera, el Dr. Pedro Juan Parra Verdú dissertà sobre «El poder municipal en Alcoi durant el franquisme i la transició democràtica». Aquest cicle de conferències va anar acompanyat de l'exposició «40 anys de les eleccions municipals», elaborada per la Universitat d'Alacant i l'Arxiu de la Democràcia. Aquesta activitat comptà també amb les col·laboracions de l'Ajuntament d'Alcoi, l'Arxiu Municipal d'Alcoi, el Centre Cultural Mario Silvestre i la Fundació Mútua de Levante. La mostra fou inaugurada per José Maria Perea Soro, membre del Consell Assessor de l'Arxiu de la Democràcia de la Universitat d'Alacant, que impartí la conferència «40 anys d'ajuntament democràtic a Alcoi».

Per tal d'aprofundir més en el tema, i sobretot per a completar el cicle, els autors decidírem publicar aquest llibre, que ha comptat també amb la col·laboració de l'Ajuntament d'Alcoi, a través de la seua Regidoria de Cultura i Consell de Cultura, i el CAEHA. Al mateix temps, volem que siga un homenatge a tots els alcaldes, regidors i regidores que han treballat per Alcoi, en els darrers quaranta anys més recents de la nostra història i també per a tota la població.

El llibre s'inicia amb un estudi sobre el final del franquisme i la transició democràtica, el marc o context general en què es desenvoluparen les primeres eleccions municipals democràtiques. Continua amb

una anàlisi sobre quina era la situació de l'ajuntament i del municipi d'Alcoi en el tardofranquisme i els inicis de la transició democràtica, i s'estudien i valoren els principals problemes que afectaven la ciutat i que heretarà el primer ajuntament democràtic. Després dediquem un apartat a valorar els sistemes electorals i l'aplicació dels resultats, i elaborem una taula amb el calendari de totes les convocatòries electorals del període 1979-2019. Tot seguit, centrem l'atenció en els primers comicis municipals d'abril de 1979, amb un estudi previ sobre les eleccions nacionals i autonòmiques per tal d'establir comparacions i cercar similituds o diferències amb les locals. Després realitzem un seguiment de totes les eleccions municipals celebrades al llarg de tot aquest període, amb un total d'onze comicis. En totes les convocatòries electorals fem una anàlisi sintetitzada de les candidatures, els programes, les campanyes, els resultats i els alcaldes i regidors que resultaren elegits. La publicació es completa amb unes conclusions i amb un annex dels índexs de les taules i gràfiques, i un llistat de tots els alcaldes que han governat la ciutat des de 1812.

En el capítol d'agraïments, donem les gràcies a l'Ajuntament d'Alcoi, la Regidoria de Cultura i el Consell de Cultura; a Josep Lluís Santonja pel seus consells i revisió del treball; a Vicent Cabanes i Joaquim Amorós per la correcció lingüística, i als fotògrafs Paco Grau i Xavi Terol per la cessió de fotografies del seus arxius, sense els quals no es pot entendre la història gràfica més recent de la ciutat d'Alcoi.

Vista d' Alcoi en els anys setanta.
Fototeca Municipal d'Alcoi (FMA)

1.

EL FINAL DEL FRANQUISME I LA TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA ESPANYOLA

La primera gran crisi política del règim franquista es produí el 20 de desembre de 1973, quan l'almirall Carrero Blanco, president del govern i designat com a successor del general Franco, morí en un atemptat a mans d'ETA. Amb el seu assassinat s'hi trencaven les previsions successòries i de continuïtat del franquisme, i s'iniciaren un increment de les tensions entre les diferents famílies del règim, que no es posaven d'acord en quina podia ser l'eixida de cara al futur¹.

Dos anys després, davant la forta contestació exterior per les execucions de dos membres d'ETA i tres del FRAP, el dia 1 d'octubre de 1975 i al balcó del Palau d'Orient de Madrid es produïa l'última aparició pública del general Franco, a qui sols li quedava un mes de vida. El 20 de novembre moria el dictador i obria el debat de la successió i la incertesa del futur polític del país.

Instantània de l'atemptat contra Carrero Blanco
(fotograma de la pel·lícula *Operación Ogro*, de Gillo Pontecorvo)

Última aparición del general Franco, 1-10-1975 (ABC)

Portades amb la notícia de la mort de Franco en *La Actualidad Española* i *Blanco y Negro*, que dedicaren números extraordinaris

Dos dies després el príncep Joan Carles jurà en les Corts i succeí al dictador com a rei d'Espanya amb el nom de Joan Carles I, una recuperació del sistema monàrquic, el futur del qual era una incògnita per a la majoria dels espanyols. Mentre que per als franquistes seria la monarquia del *Movimiento* que continuaria les essències del 18 de juliol, perquè el rei havia jurat les Lleis Fonamentals; per a l'oposició democràtica, amb els comunistes al capdavant, seria «Juan Carlos el Breve», perquè el poble espanyol eixiria al carrer exigint el canvi polític i es produiria la ruptura democràtica. Així, amb la monarquia hi havia dues clares opcions: continuisme o ruptura. Però hi va sorgir també una tercera via, la de la reforma, que seria la que triomfaria i conduiria al procés de canvi polític que suposà la transició democràtica².

El govern d'Arias Navarro (gener de 1974-juny 1976) fou per a l'historiador Paul Preston un mal necessari, perquè la convivència insostenible entre reformistes i immobilitistes del búnquer franquista demostrà la impossibilitat del règim per a solucionar els problemes i la

Primer discurs del rei Joan Carles I en les Corts,
22-11-1975 (*Diario 16*)

necessitat inevitable de la reforma política³. El projecte, paralitzat amb Arias en decantar-se pels sectors immobilitistes del règim, començà a aplicar-se quan, a partir del mes de juliol de 1976, el rei, davant la forta pressió popular als carrers –amb una gran profusió de vagues i manifestacions– acceptà la dimissió d'Arias i nomenà president del govern a Adolfo Suárez. Aquest polític fou l'artífex, des de les Corts i la presidència del Govern, i amb les seues intervencions a TVE dirigides a la població, que propicià el canvi polític de manera real. Amb el president Suárez es realitzaren les reformes adients en el Codi Penal per a facilitar la legalització dels partits polítics, convocà el poble espanyol a referèndum perquè manifestara la seua opinió sobre la proposta de Llei per a la Reforma Política (aprovada majoritàriament el 15 de desembre de 1976).

Enfront dels sectors reformistes del règim hi havia l'oposició democràtica que, encara que no representava encara una veritable alternativa al règim, pressionà amb les masses populars des del carrer tot defensant l'opció de la ruptura i exigint un autèntic canvi democràtic. Amb tot, presentava una gran divisió; els partits de l'oposició eren una autèntica «sopa de lletres», i les dues grans instàncies unitàries, la Junta Democràtica (liderada pel PCE) i la Plataforma de Convergència (coordinada pel PSOE) no acabaven de posar-se d'acord en la forma de realitzar el canvi polític i de contactar amb el govern, fins al març de 1976, en què es fusionaren en la Platajunta.

Des de l'arribada de Suárez a la presidència del govern, i sobretot a partir de l'aprovació majoritària de la Llei de Reforma Política va iniciar-se tot un procés de canvi polític que va significar la transició democràtica: la formació del sistema de partits polítics i de les centrals sindicals, les eleccions generals del 15 de juny de 1977, la Constitució del 6 de desembre de 1978, les eleccions generals l'1 de març de 1979 i les municipals del 3 d'abril del mateix any⁴. En tot aquest procés de canvi va ser fonamental la presència del rei Joan Carles I, a qui s'afegí el protagonisme de personatges com Torcuato Fernández Miranda, Adolfo Suárez, Santiago Carrillo, Manuel Fraga, Felipe González, el cardenal Tarancón i el general Gutiérrez Mellado, entre altres. Però l'autèntic protagonista va ser el poble espanyol que va eixir al carrer exigint una autèntica democràcia i que demostrà la seua maduresa en els diferents processos electorals a què fou convocat.

Cartell electoral d'Adolfo Suárez, líder de la UCD, en les eleccions generals del 15-6-1977. Aquest cartell electoral i tots els altres que venen a continuació han estat extrets de <https://www.elconfidencial.com/multimedia/album/eleccionesgenerales/2015-12-03/de-1977-a-2015-los-carteles-electorales-de-lademocracia>

Cartell electoral de Felipe González, líder del PSOE, en les eleccions generals del 15-6-1977

Cartell electoral de Manuel Fraga, líder d'AP, en les eleccions generals del 15-6-1977

Cartell electoral de Santiago Carrillo, líder del PCE, en les eleccions generals del 15-6-1977

Tot i que les intencions de la majoria de les forces polítiques i del poble espanyol eren que la transició es desenvolupara des del consens i culminara de manera pacífica i sense grans tensions, el procés tanmateix no va estar exempt de moments difícils. Cal destacar tres factors que acompanyaren la Transició i la posaren en perill: la crisi econòmica, el flagell del terrorisme i l'amenaça del colpisme.

En principi hi era la greu crisi econòmica que, arran de la forta pujada dels preus del petroli i dels productes energètics, s'havia anat acarnissant amb Espanya des de 1973. Conseqüència de la guerra araboisraeliana, el preu del petroli es disparà gairebé multiplicant-se per quatre i passant dels 3'5 dòlars a l'octubre de 1973 als 14 dòlars al gener de 1974⁵. Segons l'economista Ramon Tamames, en 1975 i 1976 la xifra d'aturats estava entre els 700.000 i els 900.000. La inflació va assolir el 22% i amenaçava d'arribar al 30% el 1977. El deute extern desbordà els 12.000 milions de dòlars, més del doble de les reserves d'or i divises del país⁶. La greu crisi de l'economia espanyola s'accentuà amb la mort del general Franco i a mesura que avançava la transició democràtica. A causa del fort encariment de la factura del petroli, tan vital per a la nostra economia, disminuïren les rendes, es manifestà una contracció en la demanda de béns de consum i un descens en les exportacions, que repercutiren en una caiguda de l'activitat i perspectives de beneficis empresarials. La majoria d'empreses acumularen existències a causa del fort descens de la demanda. El pas següent fou una cascada d'expedients de crisi i tancaments d'empreses que provocaren milers i milers d'aturats. Mentre que a Europa, davant la situació, la majoria de governs practicaven dures polítiques d'ajust per contenir la inflació i el deute exterior i evitar que la crisi econòmica s'agreujara, a Espanya no es pot parlar d'una autèntica política d'ajust econòmic fins octubre de 1977, quan arribaren els Pactes de la Moncloa. En l'etapa que va des del 1973 fins al 1977, a causa de la incertesa política regnant, i perquè es pensava que un ajust molt dur podia disparar la conflictivitat social i complicar la reforma política, no s'executà un autèntic programa d'ajust, el que es va traduir en unes cotes d'inflació i un dèficit exterior que es mantenien en límits perillosos.

El terrorisme, tant el de l'extrema dreta com el d'ETA i del GRAPO, fou un altre factor important que amenaçà la Transició. Un dels episodis més dramàtics protagonitzat pel terrorisme d'extrema dreta va ser l'anomenada matança d'Atocha, al gener de 1977, quan un grup ultradretà va irrompre en un despatx d'advocats laboralistes,

vinculats al PCE i CCOO, i va disparar provocant cinc morts i diversos ferits greus. La ultradreta pretenia fomentar l'estratègia de la tensió, concebuda com una manera de desestabilitzar el país provocant la inseguretat i el desordre perquè desbordaren el govern i justificaren un colp militar que col·lapsara el canvi polític, com una mesura d'autodefensa davant la inexistència d'autoritat⁷.

En el període entre 1976 i 1980, ETA executà un 70% dels atemptats terroristes. Per la seua banda, el GRAPO (PCE-ml), nodrit pels proletaris més extremistes i procedents de les zones de major conflictivitat social a finals del franquisme (Cadis, Vigo, el País Basc, etc.), també desenvolupà una intensa activitat amb atemptats a les forces de l'ordre públic i el segrest de destacades personalitats del règim franquista, com ara Antonio Oriol, president del Consell d'Estat, i el general Villaescusa, president del Consell Suprem de Justícia Militar, fets que coincidiren amb el període d'aprovació de la Llei de Reforma Política, amb la intenció de tensar al màxim l'ambient.

El professor Tusell aporta la xifra de morts en atemptats terroristes entre 1975 i 1977: 26 en 1975, 21 en 1976 i 28 en 1977. Si en principi la quantitat de morts per atemptats terroristes s'estabilitzà en xifres

Funeral dels advocats laboralistes assassinats a Atocha
(El País)

inferiors als 30, a mesura que avançà el procés de transició, sobretot a partir de 1978, any de l'aprovació de la Constitució, les xifres s'incrementaren notablement: 85 morts en 1978, 118 en 1979 i 124 en 1979⁸. Sense cap dubte, el terrorisme fou una de les principals dificultats que patí la Transició.

L'amenaça del colpisme militar fou el tercer factor que condicionà el procés de canvi polític. Els militars justificaven la seua intervenció per la gran quantitat de víctimes del terrorisme, la majoria de les quals procedien de l'exèrcit o de les forces d'ordre públic. Consideraven que les accions terroristes eren no només clars atacs a les forces armades sinó també a la unitat d'Espanya. A més, pensaven que la legalització de partits polítics com el PCE portarien als mateixos enfrontaments i conflictes socials patits durant la Guerra Civil. Així, durant 1976 hi hagué continus contactes entre destacats generals i altres franquistes com Girón de Velasco, president de la Confederació d'Excombatents, Blas Piñar, cap de *Fuerza Nueva*, i Carlos Iniesta Cano, director retirat de la Guàrdia Civil, amb l'objectiu d'encoratjar la intransigència dels militars enfront de la reforma democràtica⁹. Al llarg de la Transició es registraren almenys cinc intents de colp d'estat. Entre tots ells, els més greus van ser la coneguda com «Operació Galàxia», al novembre

El tinent coronel Tejero ocupa el Congrés amb forces de la Guàrdia Civil el 23-3-1981 (*El País*)

El rei Joan Carles I, amb uniforme de Capità General, s'adreça a la nació explicant que el colp d'estat ha fracassat (*El País*)

de 1978, l'organitzat per un grup de coronels el 27 d'octubre de 1982, vespra de les eleccions generals, i principalment el colp del 23 de febrer de 1981 que, encara que comptà amb el rebuig total de les forces polítiques, grups socials i econòmics, i de la majoria de l'opinió pública, només pogué ser paralitzat per la decidida intervenció del Rei, qui disposà del suport d'alguns generals situats en els llocs més estratègics¹⁰.

2.

ELS AJUNTAMENTS I LA CIUTAT D'ALCOI ABANS DE LES ELECCIONS MUNICIPALS D'ABRIL DE 1979

Abans d'entrar en l'anàlisi i les valoracions de les eleccions municipals del 3 d'abril de 1979, cal estudiar la situació dels ajuntaments i de la ciutat d'Alcoi a finals del franquisme i en els primers anys de la transició democràtica, que precedeixen a aquesta convocatòria electoral municipal i quan encara hi havia ajuntaments franquistes. Aquesta seria l'herència que havia d'assumir el primer ajuntament democràtic, sorgit d'aquestes eleccions.

A banda de la inestabilitat política i la incertesa que suposava la transició democràtica, Alcoi havia crescut de manera molt ràpida i de vegades amb un urbanisme caòtic i ple de deficiències. En 1960, segons dades de l'INE, Alcoi tenia una població de 51.096 habitants, que va augmentar en més de 10.000 habitants al llarg de la dècada dels seixanta. L'any 1970, el número d'habitants era 61.371, i en acabar la dècada dels setanta (dades de 1981) s'arribava als 66.396.

Aquest creixement de població tan gran en un marge de pocs anys, va suposar situacions greus i grans necessitats en temes d'equipaments i infraestructures per a la ciutat. S'havia construït de manera ràpida i faltava de tot: clavegueram, enllumenat, semàfors, asfaltat i voreres. Però també, sobretot, es necessitaven centres de salut, zones verdes, escoles, guarderies i hi havia greus dificultats en el trànsit de vehicles i en el subministrament d'aigua potable, que cada volta escassejava més i resultava insuficient per a una població que no parava de créixer.

Mentrestant es retardaven els ajuntaments democràtics i continuaven els consistoris franquistes, en una situació de provisionalitat i paràlisi decisòria que provocaven que els problemes quotidians s'enquistaren i no es resolgueren. L'arribada de la democràcia als ajuntaments es va demorar uns quants anys i resultaren ser els grans oblidats de la transició democràtica. Els governs d'UCD, presidits per Suárez, anaven deixant la convocatòria de les eleccions municipals per al final. Sembla que el govern de Suárez tenia molt present la memòria històrica de les eleccions municipals d'abril de 1931, quan la dreta guanyà

Grup de vivendes Joan XXIII en la Zona Nord.
Arxiu fotogràfic del periòdic Ciudad d'Alcoi (AFC)

Plaça Font de l'Horta (AFC)

Carrer i vivendes de la Font Dolça (AFC)

Embús de trànsit en el carrer Sant Llorenç (AFC)

en el conjunt de l'estat amb poca diferència mentre en les grans ciutats guanyava l'esquerra i provocava la caiguda de la monarquia d'Alfons XIII i la proclamació de la Segona República.

Els ajuntaments del franquisme, igual que la resta d'institucions del règim, es regien per l'anomenada democràcia orgànica. Els alcaldes eren designats pel governador civil o pel ministre de Governació, quan es tractava de les capitals de província o de les ciutats més poblades. La resta del consistori (regidors) eren elegits entre tres terços (familiar, sindical i d'entitats). No existia el sufragi universal o l'elecció popular i encara menys els partits polítics. Els alcaldes procedien de l'oligarquia local, de l'alta burgesia alcoiana. Quasi tots eren de professions liberals (advocats, metges o enginyers) i formaven part dels consells d'administració de les grans empreses i entitats financeres locals, com *Papeleras Reunidas*, la *Unión Alcoyana* o el *Monte de Piedad*. Per a regidors es presentaven persones destacades de la vida local, amics de l'alcalde o ciutadans a qui se'ls demanava que participaren en la vida política municipal. Per altra banda, tant l'alcalde (també cap local del *Movimiento*) com els regidors havien de jurar i expressar la seua adhesió a Franco i les Lleis Fonamentals del règim¹¹. A finals del franquisme n'era alcalde Jorge Silvestre Andrés, després substituït per Rafael Terol Aznar, l'alcaldia del qual ocupà l'any de la mort de Franco i els inicis de la transició democràtica, en concret, fins a les eleccions general del 15 de juny de 1977, quan es presentà com a candidat al Senat per la UDPV, i abandonà l'alcaldia.

2.1. L'ALCALDIA DE JORGE SILVESTRE ANDRÉS (1972-1975)

El 13 de juliol de 1972, l'alcalde Francisco Vitoria Laporta va morir a causa d'un infart de miocardi, mentre passava consulta a la seua clínica. Ràpidament des de «l'aparell» franquista local començaren les gestions davant del Govern Civil per a buscar-li un substitut. Segons Alberto Emilio García Rodríguez¹², mentre que el Col·legi d'Advocats d'Alcoi (Gregorio Coloma i Vicente Boronat, entre altres) proposaren a Rafael Terol, el metge Julio Berenguer, qui contactà amb els regidors i el Consell local del *Movimiento* (Rafael Coloma, Furió i Ferrándiz) avalaren a Jorge Silvestre perquè fora acceptat pel Govern Civil. Finalment, després de moltes gestions fou escollit Jorge Silvestre, qui el 27 de setembre va ser designat alcalde d'Alcoi pel governador civil d'Alacant¹³.

Completaven la corporació un total de 17 regidors i d'ells huit eren tinentes d'alcalde (Enrique Reus Carbonell, Julio Berenguer Barceló,

Antonio García Sáez, Rafael Cortés Vañó, Jorge Trelis Blanes, Alberto Emilio García, Julio Martínez Carbonell i Enrique Bosch Olcina)¹⁴. La majoria dels regidors eren de professions liberals (metges, advocats o enginyers) com Julio Berenguer, Enrique Reus, Javier Gimeno, Roberto Payá Martí i Jorge Trelis Blanes, entre altres. Altres regidors eren industrials o comerciants, com Miguel Miró Colomina, Carlos Blanes Llorens i Miguel Payá Bou. Sense dubte, per a constituir els ajuntaments es buscaven representants de la classe mitjana més acomodada, principal beneficiària dels guanys del franquisme. No hi havia cap representant dels treballadors.

Tot i això, en els últims anys del franquisme, Jorge Silvestre, que intuïa ja la conflictivitat social i la possibilitat de vagues, va pretendre sumar a la corporació municipal representants obrers. Primer ho va intentar amb Josep Linares, membre de CCOO, que no va acceptar perquè com a comunista no volia col·laborar amb el franquisme, però Silvestre sí que va aconseguir que, a principis de febrer de 1974, entraren a l'ajuntament Rafael Conca Botella i Isidro Català Esteve en la renovació pel terç sindical. El primer era president de la Comissió Intersindical i tenia clares idees socialistes; el segon era un obrer lligat al sindicalisme catòlic de la HOAC i va ser proposat a l'alcalde pels comunistes en rebutjar l'oferta Josep Linares¹⁵.

Després d'un any al front de l'alcaldia, Jorge Silvestre era entrevistat en el periòdic *Ciudad*; realitzava una anàlisi sobre quins eren els principals problemes que afectaven la ciutat: les grans necessitats en infraestructures, el Pla Director d'Ordenació Urbana, la posada en funcionament de la Mancomunitat Comarcal de Serveis, la construcció d'un polígon industrial i la dotació de vivendes socials¹⁶.

Segons testimonis de Jorge Trelis, Rafael Terol i Ricardo Llopis, al llarg de l'alcaldia de Jorge Silvestre ja començaren a produir-se els primers contactes entre l'oposició democràtica i alguns sectors del franquisme reformista. El lloc de trobada era el Mas dels Pouets, propietat de l'alcalde. Allí es reunien alguns representants del moviment obrer en la clandestinitat, com els líders de CCOO, Pep Linares i Ricardo Llopis, junt als socialistes Sergio Ferri, Fernando Grau i Rafael Conca. Un altre membre del consistori, Julio Berenguer, tinent d'alcalde, també facilitava la seua clínica, on es reunien els membres del Partit Comunista Josep i Lluís Torró, així com Àlvar Seguí i Josep Albert Mestre, els quals a més de comunistes eren dirigents del Club d'Amics de la Unesco¹⁷.

Jorge Silvestre Andrés jura el càrrec com a president de la Diputació Provincial d'Alacant. Arxiu fotogràfic diari *Información d'Alacant* (AFI).

En març de 1975, Jorge Silvestre, en ser designat president de la Diputació Provincial d'Alacant i procurador en Corts a Madrid, hagué d'abandonar l'ajuntament per incompatibilitat i fou substituït per Rafael Terol, advocat i president de la patronal tèxtil alcoiana. Des del periòdic *Información* es feren valoracions sobre la gestió de l'alcalde Silvestre: es considerava que no havia acabat de resoldre els tres temes principals que se li havien plantejat (abocador, vivenda i mancomunitat) però que els havia deixat en vies de solució, alhora que es lloava la posada en funcionament de les normes complementàries d'urbanisme, així com la seua encertada actuació com a mediador en el conflicte laboral del tèxtil d'abril de 1974¹⁸.

2.2. L'ALCALDIA DE RAFAEL TEROL AZNAR (1975-1977)

Quan Jorge Silvestre va deixar l'alcaldia, el governador civil nomenà alcalde Rafael Terol, advocat i industrial tèxtil, de 59 anys, qui havia exercit entre altres els càrrecs de president del Sindicat Provincial Tèxtil d'Alacant, degà del Col·legi d'Advocats d'Alcoi, president del *Círculo Industrial* i vicepresident de la *Mutualidad de Levante*. Ell mateix, davant les preguntes de la premsa, es definia com un advocat amb vocació empresarial¹⁹.

En el seu discurs de presa de possessió va indicar una de les línies mestres del seu govern municipal: mantenir units tots els pobles de la comarca per a poder portar endavant una mancomunitat de serveis. Per altra banda, amb el panorama polític espanyol de 1975, Terol defensava l'evolució del règim mitjançant una transició pacífica. Va crear comissions municipals i va fomentar una major participació ciutadana. Va permetre que la ciutadania poguera assistir als plenis municipals però sense veu, encara que sí que podien presentar pregun-

tes per escrit, amb tres dies d'antelació²⁰. Semblava així que començaven a bufar certs «aires democràtics». El mateix alcalde va dimitir de seguida dels seus càrrecs sindicals i de tots aquells que eren aliens o incompatibles amb la seua condició de primera autoritat municipal. Havia manifestat la seua intenció que, en breu termini, anaven a separar-se els càrrecs d'alcalde i cap local del *Movimiento*, així com també eliminar tots els rituals i la simbologia franquista, i que el *Día de la Victoria* fora substituït pel Dia de la Pau buscant així la definitiva reconciliació entre tots.

No obstant això, aquestos propòsits no començaren a produir-se fins ben entrat l'any 1976, mesos després de la mort de Franco. Però a Alcoi encara es feia sentir molt la presència del *Consejo Local del Movimiento*, del *Centro de Estudios Populares España Hoy* i, sobretot, la tasca del falangista Rafael Coloma i del periòdic *Ciudad*, els quals seguien organitzant actes de simbologia franquista, com la col·locació d'un bust de Franco en la plaça de l'Estrela. Les activitats dels rituals i de la simbologia franquista no desaparegueren fins l'1 d'abril de 1977 quan per via de decret desaparegué el *Movimiento*²¹.

Rafael Terol va ser conegut a nivell regional i inclús estatal perquè va ser el primer alcalde a reivindicar l'autonomia administrativa per a la regió valenciana, tot i que sense eixir-se'n dels *Principios del Movimiento*. Durant la seua alcaldia es va produir la

Rafael Terol Aznar jura como a nou alcalde d'Alcoi. Foto: Carlos Coloma, 1975 (FMA)

Visita dels Reis al Casal de Sant Jordi acompanyats per l'alcalde Rafael Terol (FMA)

visita dels reis Joan Carles I i Sofia, que ompliren la Plaça d'Espanya. Després d'un discurs de Terol, el rei també en va fer un, ben breu, i tot seguit es desplaçaren al Casal de Sant Jordi, on visitaren el Museu de la Festa.

Però la major part del govern municipal de Terol va transcórrer amb una bona quantitat de conflictes amb la classe obrera, el moviment sindical i l'oposició democràtica, els quals no paraven de llançar atacs a l'ajuntament amb les seues reivindicacions. Terol va patir les vagues generals del tèxtil, la de setembre de 1975 i, especialment, la d'abril de 1976, quan els treballadors reclamaren un augment de 350 pessetes, i que es va prolongar durant vint dies, amb tancaments i manifestacions i amb una càrrega de la policia a la plaça d'Espanya²². Especialment durs van ser els atacs que va patir Terol per part de l'Associació de Veïns de la Zona Nord, que reivindicava la construcció d'unes escoles en el barri.

Rafael Terol, a qui li va tocar exercir d'alcalde en uns moments tan difícils, decidí abandonar l'alcaldia enviant la seua dimissió al governador civil, però com que aquest no li l'acceptà finalment Terol es va presentar com a candidat al Senat per UDPV en les eleccions generals de 1977, perquè era l'única manera de poder deixar l'alcaldia.

ESCUELAS DIGNAS Y GRATUITAS

QUEREMOS SOLUCION INMEDIATA **Y SOLUCIONES EN VISTAS AL FUTURO**

VECINOS: DESPUES DE UN LARGO PERIODO DE SIEMBRO, PERO NO DE QUIETUD Y HABERIDO GESTIONADO LOS COMPROBISOS SURSIDOS DE LA ASAMBLEA CELEBRADA EN EL "COLEGIO SALESIANO JUAN XXIII" EL DIA 12-6-76, REFERENTE AL PROBLEMA ESCOLAR EN NUESTROS BARRIOS , NOS VEMOS EN LA OBLIGACION DE CONVOCAROS A UNA NUEVA ASAMBLEA PARA CORRESPONDER CON UNA AMPLIA INFORMACION.

ASAMBLEA QUE TENDRA LUGAR EL **SABADO 25 DE SEPTIEMBRE A LAS 8 DE LA TARDE.**
LUGAR: COLEGIO SALESIANO (SALÓN CINE)

- SI TUS HIJOS SE DESPLAZAN (GASTOS TRANSPORTE Y CUOTAS).
- SI TUS HIJOS ESTAN EN LOS BARRACONES O LOCALES
- SI TUS HIJOS VAN A ESCUELA PRIVADA (CUOTAS ELEVADAS)
- SI TUS HIJOS TIENEN OTROS PROBLEMAS ESCOLARES

ACUDE A LA ASAMBLEA:

ORDEN DEL DIA

- 1º- Información General de las gestiones realizadas.-
- 2º- Contestación del Ayuntamiento.-
- 3º- Preguntas y Respuestas.-

Ta convocan: Las asociaciones de Padres de Familia de las Escuelas Salesianas Juan XXIII, conjuntamente con las deada asociaciones de la Zona.

LA SOLUCION DEPENDE DE TODOS

Pamflet de l'Associació de Veïns Zona Nord convocant una assemblea per a tractar el problema escolar. Arxiu de l'Associació de Veïns Zona Nord (AAVZN)

2.3. L'ALCALDIA D'ALBERTO EMILIO GARCÍA RODRÍGUEZ (1977-1979)

Amb l'eixida de Rafael Terol, cap regidor volia assumir l'alcaldia perquè se sabia que hi havia molts conflictes i eren temps molts difícils, per l'acció del moviment obrer, l'oposició democràtica i, sobretot, cada volta més les associacions veïnals. Aleshores, Terol, per via de decret nomenà Alberto Emilio com a primer tinent d'alcalde preparant així la seua substitució. Alberto Emilio era un monàrquic joanista, alferes provisional i requeté. A més a més, era president i fundador de la Casa d'Andalusia i de la Societat Protectora d'Animals i Plantes²³. Havia sigut elegit regidor pel terç familiar amb 9.210 vots i es va convertir en l'últim alcalde franquista d'Alcoi, pràcticament amb la transició democràtica en marxa.

Va haver de suportar forts atacs de l'oposició democràtica i del moviment veïnal, que li exigien que resolguera els problemes de la ciutat o que presentara la dimissió. A més a més, va patir la indiferència i l'abandonament de la major part dels regidors, que el marginaven o no assistien als plenaries. El periòdic *Ciudad* es referia, per exemple, a la suspensió d'una sessió de la Permanent perquè sols va acudir un regidor i se'n van absentar sis. El rotatiu argumentava les absències no sols per l'estiu, sinó també pel cansament dels regidors²⁴.

L' alcalde Alberto Emilio García presidint una processó (AFC)

Davant aquest cúmul de circumstàncies, l'alcalde va intentar posar en marxa la Mancomunitat Comarcal de la Vall del Serpis i l'organització de comissions mixtes on participarien regidors i membres de les associacions veïnals, per a tractar i resoldre els problemes de la ciutat. En aquest sentit, dos mesos després del seu accés a l'alcaldia, Alberto Emilio va presentar un decret on figurava el projecte d'una comissió mixta integrada per regidors i representants de les associacions veïnals. Inclouïa set regidories, considerades bàsiques en la problemàtica municipal: Urbanisme, Esports, Assistència Social i Guarderies, Abastiments, Educació, Transports i Sanitat²⁵. Però aquests projectes fracassaren, perquè la participació dels partits polítics i de les associacions veïnals mai no va ser real, sinó que únicament tingué un caràcter testimonial i informatiu. Les comissions mixtes sols eren una manera de guanyar temps, ja que l'Ajuntament no disposava de pressupostos suficients i, a més, es trobava en una situació de provisionalitat que abocava a la paràlisi decisòria.

En les dues primeres setmanes de setembre de 1977, la crisi municipal es va aguditzar encara més. En el plenari per a l'elecció del president de la Mancomunitat de Serveis, es va produir una clara demostració de la desafecció dels regidors a l'alcalde perquè, en compte d'elegir-lo a ell segons els estatuts de la Mancomunitat, votaren tots al regidor Hermenaldo Linares, qui estava absent, en un clar rebuig cap a la primera autoritat municipal. Davant les absències del regidors, que no assistien a les Permanents, amb tres ajornaments, i la votació d'un regidor per a president de la Mancomunitat, una comissió de veïns, partits i centrals sindicals sollicità una entrevista amb l'alcalde per a estar informats sobre la crisi municipal²⁶.

Especialment durs van ser els atacs i l'acorament als quals l'alcalde Alberto Emilio fou sotmés per les associacions de veïns, sobretot la de la Zona Nord, conseqüència del problema escolar i les greus deficiències en el subministrament d'aigua potable. A causa de les prolongades sequeres i l'augment considerable de la població, el problema de la manca d'aigua potable es va convertir en un dels més greus que travessava Alcoi. Eren freqüents els talls en el subministrament i les cues de persones amb poals, que protestaven i anaven a proveir-se d'aigua potable on podien. La situació va anar creixent en tensió i el 20 de juliol de 1978 va esclatar, amb una multitudinària manifestació en protesta pel problema de l'aigua. Va ser convocada per l'Associació de Veïns de la Zona Nord, a la qual també es van afegir la resta d'associacions

Llargues cues de persones amb poals intentant aconseguir aigua potable. Fons Paco Grau (FMA-APG)

Manifestació en protesta pel problema de l'aigua, el 20-7-1978. Una multitud puja pel carrer Sant Tomàs en direcció a la Plaça d'Espanya (FMA-APG).

veïnals, el sindicat CNT i el PCPV. Tenia un caràcter reivindicatiu ciutadà, de manera que no hi havia sigles, ni banderes polítiques, sindicals o de qualsevol altra entitat. S'hi van congregar unes 1.500 persones que des de la plaça Hernan Cortés (La Rosaleda) arribaren fins la Plaça d'Espanya. Al llarg del recorregut moltes pancartes feien al·lusió a la falta d'aigua. Un cop acabada la manifestació, desenvolupada de manera pacífica, i quan ja anava a dissoldre's un grup minoritari d'unes vint persones, que no tenia res a veure amb l'Associació de Veïns de la Zona Nord, va provocar incidents i insultaren greument l'alcalde, que observava en solitari des del balcó de l'Ajuntament. Aquest grup incontrolat, a més a més, va ocupar la via pública i va fer parar quatre autobusos. Davant la presència d'agents de la Guàrdia Civil, els integrants del grup els provocaren i un d'ells intentà desarmar un agent agafant-li el subfusell pel canó. Sols la serenitat del guàrdia civil i la intervenció del capità Lobo van evitar incidents més greus²⁷.

El periòdic *Ciudad* es lamentava d'aquest succés, cridava a la calma i a la serenitat a tot el poble alcoià, del qual destacava la seua maduresa, que no es podia comparar amb els fets comesos per un petit sector d'exaltats que no representaven a la majoria ciutadana²⁸. Per altra banda, *Información* destacava que la manifestació sobre l'aigua podia haver-li costat al poble alcoià una jornada de dol quan, miraculosament fins al moment, gràcies al sentit cívic de la gent i a la mesura i ponderació dels serveis de l'ordre, a penes havia succeït res digne de menció en quasi una dotzena de manifestacions i alguna que altra tensíssima vaga²⁹.

L'alcalde Alberto Emilio García, tot sol, contempla des del balcó de l'ajuntament com hi arriba la manifestació de l'aigua a la Plaça d'Espanya (FMA-APG)

El tema de la guarderia de Batoi va ser altre dels grans conflictes plantejats a l'alcalde. Aquestes instal·lacions foren inaugurades per l'Ajuntament el 15 de febrer de 1977, però presentaven algunes deficiències; la principal era la dificultat en el subministrament d'aigua potable per no haver instal·lat depòsits que cobriren els possibles talls d'aigua. A més a més, l'Ajuntament no va signar els contractes del personal de la guarderia al·legant que els municipis no podien contractar més personal. Des del consistori es pretenia que fora l'Associació de Pares i Mares d'Alumnes la que assumira la titularitat, mentre que mestres i progenitors pretenien que la guarderia fora municipal i que l'Ajuntament s'encarregara de la gestió. Aquestos motius conduïren a una assemblea de pares i mares d'alumnes amb el personal i, a banda de convocar una vaga, es proposaren altres actuacions com segudes en l'Ajuntament, una manifestació el dia de l'entrada de les festes de Sant Jordi i un tancament en la mateixa guarderia. En principi, s'acceptaren la vaga i el tancament. A partir del 19 d'abril, el personal de la guarderia es va declarar en vaga i inicià un tancament junt als pares i mares (en total unes 50 persones) que es va prolongar durant deu dies. El personal de la guarderia i l'Associació de Pares i Mares van mamprendre també altres actuacions, ara per part de les persones que no estaven tancades: comunicats a la premsa, exigència de solidaritat als partits polítics, als sindicats i a les associacions de veïns, així com la confecció de pancartes i octavetes a repartir per tot Alcoi, a fi de sensibilitzar l'opinió pública, i assistir als plenis de l'Ajuntament a manera de protesta. Segons el periòdic *Ciudad*, l'alcalde va explicar que ja disposava dels dipòsits de l'aigua, però que abans s'havia d'acabar el tancament. Tanmateix, després d'una assemblea de pares i mares, es va decidir seguir amb la vaga del personal i amb el tancament, perquè era l'única manera d'aconseguir totes les reivindicacions. A més a més, es va decidir que els pares i mares que no estigueren tancats es dedicaren a informar del problema a tota la població, així com a buscar la solidaritat i implicació de partits polítics, sindicats i associacions de veïns. Així repartiren per Alcoi, en plenes festes de Sant Jordi, uns 4.000 fullets denunciant la penosa situació de la guarderia³⁰. Uns pocs dies després, quan encara continuava el tancament, els pares i mares protagonitzaren una manifestació de protesta silenciosa en el plenari de l'Ajuntament. Hi assistiren amb cartells en castellà i valencià, en què es podia llegir «Basta de razones, queremos soluciones. Guardería Infantil en Batoiy³¹».

Partits polítics, sindicats i associacions de veïns es van solidaritzar amb el problema de la guarderia i a través d'un comunicat conjunt sol·licitaren una manifestació. Entre els signants estaven els partits polítics UCD, PSPV-PSOE, PCPV, PTE, LCR i UCDE, els sindicats UGT, CCOO, CNT, CSUT, STEA i USO, i les associacions de veïns Font Roja, La Mistera, Batoi, Zona Nord i Serra de Mariola. La manifestació no es va efectuar perquè, finalment, el problema es va solucionar, en acceptar l'Ajuntament convertir la guarderia en una fundació pública, en la qual hi hauria una junta directiva integrada per l'alcalde com a president, el delegat d'Assistència Social com a vicepresident, dos regidors en qualitat de vocals i altres quatre vocals (la directora de la guarderia i tres membres de l'Associació de Pares i Mares d'Alumnes). També es dictaren unes normes referides a les preferències sobre l'admissió de l'alumnat³².

Pares, mares, xiquets i mestres a la porta de la Guarderia de Batoi, somriuen i fan la senyal de la victòria, després d'acabar el seu tancament. Arxiu fotogràfic Guarderia de Batoi (AFGB)

3.

ELS SISTEMES ELECTORALS

Cada país disposa d'un sistema electoral, és a dir, un mètode per a donar valor als vots i convertir els resultats variables en unes dades fixes: el nombre d'escons de cada circumscripció. Per aquesta raó, hi ha fórmules diferents, ni millors ni pitjors.

3.1. EL SISTEMA MAJORITARI

S'utilitza als sistemes parlamentaris del Regne Unit i Canadà. També el trobem als Estats Units d'Amèrica, tant per a l'elecció dels compromissaris, qui després nomenen el president, com per a l'elecció dels congressistes i senadors, és a dir, tant per a l'elecció de l'executiu com del legislatiu. El guanyador, encara que sols siga per un vot, s'endú el diputat o regidor. És un sistema electoral on l'elector pot elegir un únic candidat d'entre tots aquells que es presenten i es proclama guanyador aquell qui rep el major nombre de vots, és a dir, una majoria simple. A les eleccions, la nació es divideix en districtes electorals geogràficament definits, dins dels quals es presenten els candidats, i el votant tria el candidat per a representar aquest districte. El candidat que rep el major nombre de vots és el representant del districte electoral; tots els guanyadors són sempre els més votats de cada districte mentre que la resta no rep cap representació.

Així, en un supòsit trobem:

Taula 1.

Exemple de distribució de vots per partits

Partit	Vots
A	10.000
B	9.999
C	5.000

L'únic partit que obté un representant és el partit A, la resta de vots es perden tots. A Espanya, es va utilitzar durant l'època de la Restauració (1874-1931). El districte era el partit judicial, i per

això Alcoi tenia un representant a les Corts, que quasi sempre va ser José Canalejas Méndez. El sistema era molt susceptible de topinada (fraud electoral), perquè quasi sempre les eleccions estaven amanyades i guanyava el govern de torn.

3.2. EL SISTEMA DE DOBLE VOLTA

És el que trobem a Europa (França, Xipre i Polònia) tant per a l'elecció del president de la República com per als representants del legislatiu. També està present a alguns països d'Amèrica, com Argentina, Xile o Perú. El partit que aconsegueix més del 50% dels vots s'endú el representant. En cas de no haver cap partit que hi arribe, els dos partits més votats passen a la segona volta i el guanyador en aquesta elecció obté el representant. En aquesta segona volta, moltes vegades els partits d'una o altra tendència que no han passat demanen als seus electors el vot per a un partit o altre com a mal menor. Per exemple, això va ocórrer quan Jean Marie Le Pen, el dirigent de l'extrema dreta francesa, va passar a la segona volta amb el 16% dels vots per accedir a la presidència de la República enfrontant-se amb Jacques Chirac, dels conservadors, amb el 19'88%. A la segona volta, tots els partits democràtics van demanar el vot per al conservador –que així va arribar al 82'2% dels vots–, i van parar el Front Nacional de Le Pen.

En resum, quan cap dels candidats supera la majoria absoluta, es realitza una segona volta per a decidir entre els dos primers candidats. A Espanya, també la va fer servir el PP amb les seues primàries internes, després de la dimissió de Rajoy, i així Pablo Casado, qui havia quedat per darrere de Soraya Sáenz de Santamaria, al final es va fer amb la presidència del partit.

Urnes, sobres i paperetes de la taula d'un col·legi electoral, en unes eleccions generals. Les de color blanc corresponen al Congrés dels Diputats i les de color sèpia, al Senat

3.3. EL SISTEMA PROPORCIONAL

Escrutini proporcional plurinominal. El sistema de representació proporcional o escrutini plurinominal és aquell en què el percentatge de vots que reben las candidatures determina de manera proporcional la quantitat d'escons que li són assignats a l'òrgan electe. Aquests sistemes de representació es distingeixen, entre altres, de l'escrutini majoritari uninominal, perquè a les candidatures no els cal obtindre majoria relativa en cap districte electoral per a poder estar representades a l'òrgan elegit.

Existeixen diverses formes de representació proporcional, com la de llistes de candidats, en la qual els electors voten per partits polítics; els partits, presenten una llista de candidats, als quals els assignen escons d'acord amb el percentatge de vots que obtenen.

Però a la llarga, sempre, després de les votacions, el que cal és traure el nombre de regidors o diputats electes. Per a fer-ho, hi ha diverses alternatives, totes vàlides i on cadascuna depén del país de referència. Cada partit rep un nombre de representants, segons la proporcionalitat del nombre de vots rebuts. Aquí hi podem trobar l'existència d'una proporcionalitat pura o un entrebanc del percentatge, que cal rebre per a obtenir representació.

La Llei d'Hondt és un sistema de càlcul proporcional, que beneficia els partits més votats i perjudica els menys votats. A tall d'exemple podem veure un repartiment d'onze regidors a un poble imaginari. Hem nomenat els partits com A, B, C, D, E, F i G.

- 1) Cal sumar tots els vots dels partits i també els blancs, per a saber el nombre total de vots; els nuls, no compten.
- 2) Es calcula el tant per cent de vots rebuts per cada partit.
- 3) Segons la llei electoral per als municipis espanyols, els partits que no arriben al 5% dels vots vàlids no entren en el procés per accedir a tenir regidors, fet que a l'exemple passa als partits E, F i G i, per tant, són vots que es perden.
- 4) Cal dividir el nombre de vots rebuts (dividend) de cada partit entre el nombre de regidors que cal elegir (divisor). El resultat (quocient) el trobem a la taula.
- 5) Cada vegada s'agafa el quocient més alt per a donar el regidor al partit corresponent. S'ha posat entre parèntesi per a facilitar-ne la comprensió. Així, el primer regidor es troba al partit A amb 14.000, el novè regidor correspon també al partit A amb 3.500. Les dades destacades apareixen en negreta.

6) En cas d'empat (com passa als regidors 7 i 8), el primer és per al partit amb més vots.

Taula 2.

Exemple de repartiment de regidors per partits, segons la Llei d'Hont, en un poble imaginari

Partit/ Nombre regidors	A	B	C	D	E	F	G	Blanc/ Nuls
%	36'8	31'5	14'4	10	3'1	1'5	1	
1	14.000 (1)	12.000 (2)	5.500 (5)	4.000 (8)	1.200	600	400	300/200
2	7.000 (3)	6.000 (4)	2.750	2.000				
3	4.666'6 (6)	4.000 (7)	1.833	1.333				
4	3.500 (9)	3.000 (10)	1.375	1.000				
5	2.800 (11)	2.400	1.100	800				
6	2.333	2.000	916	666				
7	2.000	1714	785	571				
8	1.750	750	687	500				
9	1.555	133	611	444				
10	1.400	1.200	550	400				
11	1.272	1090	500	363				

1) Resultat final: Partit A 5 regidors
 Partit B 4 regidors
 Partit C 1 regidor
 Partit D 1 regidor

2) Amb aquest resultat: el partit A tindrà l'alcaldia si C i D s'abstenen o els voten a ells mateixos. El partit B pot accedir a tenir l'alcaldia amb el suport de C i D.

4.

LES DATES DE LES ELECCIONS MUNICIPALS (1979-2019)

Taula 3:

Dates eleccions municipals (1979-2019)

Dia	Mes	Any
3	Abril	1979
8	Maig	1983
10	Juny	1987
26	Maig	1991
28	Maig	1995
13	Juny	1999
25	Maig	2003
27	Maig	2007
22	Maig	2011
24	Maig	2015
26	Maig	2019

5.

LES ELECCIONS MUNICIPALS DEL 3 D'ABRIL DE 1979

Les últimes eleccions municipals democràtiques a Espanya es remuntaven a la II República. Passaren quasi quaranta anys de dictadura franquista perquè tornaren a haver unes eleccions locals amb democràcia. Atesa la importància d'aquests primers comicis municipals de 1979, que encetaven la democràcia en els ajuntaments, cal analitzar primer els resultats que es produïren a l'Estat i a la Comunitat Valenciana per valorar quines van ser les respostes de la població.

5.1. LES ELECCIONS MUNICIPALS A ESPANYA

Un cop encetada la via democràtica, la convocatòria de les eleccions municipals va anar retardant-se. Era una democràcia incompleta perquè, tot i que s'havien celebrat dues eleccions generals (1977 i 1979), així com el referèndum per a l'aprovació de la Llei per a la Reforma Política de 1976, el referèndum de la Constitució i les primeres eleccions sindicals democràtiques, tots dos en 1978, els municipis encara es regien pel sistema franquista, amb uns alcaldes designats pels governadors civils i uns regidors que no eren elegits pel poble. A més a més, els ajuntaments es trobaven en una situació de provisionalitat, que estava marcada per la bancarrota econòmica i la paràlisi decisòria. La majoria de municipis acumulaven una bona quantitat de problemes urbanístics, així com greus deficiències i mancances en infraestructures i equipaments que la ciutadania reivindicava a través dels partits polítics i el moviment veïnal i es negava a pagar més impostos fins que els ajuntaments democràtics foren elegits i començaren a resoldre els problemes que els afectaven. Tot açò va obligar UCD a convocar eleccions locals per al 3 d'abril de 1979, segons la Llei 39/1978, del 17 de juliol. El sistema proporcional, basat amb la Llei d'Hondt, fou l'escollit per a realitzar l'escrutini dels vots per a adjudicar el nombre de regidors a cada formació política³³. Malgrat que eren les primeres eleccions municipals democràtiques des de la Segona República i que un total de 8.046 municipis havien d'elegir poc més de 68.000 regidors, així com les futures diputacions provincials, l'abstenció va estar al voltant del 40%³⁴.

Taula 4.

Total de regidors per candidatures i % sobre el total del vot a Espanya.

Font: Pedro Juan PARRA VERDÚ, *Tardofranquismo y transición democrática* en Alcoy, pàg. 375

Candidatures	Nombre regidors	% sobre total
UCD	29.614	43'36
PSOE	12.220	17'89
PCE	3.608	5'28
CD	2.412	3'53
Independents	14.817	21'70
Altres	5.610	8'21
Total	68.291	100

En el conjunt nacional UCD va ser el partit guanyador, amb un total de 29.614 regidors, el 43'36% dels sufragis. S'ha de destacar que el segon lloc no el va ocupar el PSOE, sinó les diferents candidatures independents, que sumaren més regidors i percentatge de vot que els socialistes, amb 14.817 regidors i el 21'70% dels sufragis, enfront dels 12.220 regidors i el 17'89% dels vots al PSOE. De qualsevol manera, cal explicar amb més profunditat el motius pels quals es produïren estos resultats. Amb les disposicions marcades per la llei, els municipis amb menor població necessitaven menys vots per aconseguir un regidor que els més poblats. Així, amb aquesta aritmètica electoral, la UCD, que presentava major quantitat de candidatures i en municipis més xicotets que el PSOE, va obtindre més regidors. De la mateixa manera, s'expliquen també els resultats dels grups polítics independents.

Però, a pesar del triomf de la UCD, la victòria va tindre un sabor agredolç perquè l'esquerra, sobretot el PSOE i el PCE, arrasaren en les grans ciutats, mentre que la UCD guanyava en els ajuntaments més xicotets, a l'Espanya rural d'antics costums caciquils. Després de les eleccions, amb els pactes postelectorals entre el PSOE i el PCE, més de les tres quartes parts de la població espanyola van tindre alcaldes d'esquerra. Gràcies als acords entre aquests dos partits, el PSOE va obtindre les alcaldies de les capitals més poblades d'Espanya: Madrid, Barcelona, València i Sevilla³⁵.

Logotip d'UCD

Logotip del PSOE

Logotip del PCE

Logotip de Coalición Democrática

5.2. LES ELECCIONS MUNICIPALS A LA COMUNITAT VALENCIANA

Pel que fa als resultats en l'àmbit del territori valencià, el PSPV-PSOE, amb 612.635 vots (35'45%), va superar per poc la UCD, amb 591.975 vots (el 34'27%); en tercer lloc, però decisius en molts ajuntaments, els comunistes, amb 251.766 vots (14'57%), mentre CD va continuar el seu acusat descens, amb tan sols 35.880 sufragis (2%) i els independents n'obtingueren 178.000, el 10'3%³⁶. No obstant això, a pesar que el PSPV-PSOE va ser el partit més votat (segons dades de la taula 5), obtingueren menys regidors que la UCD. Esta circumstància s'explica perquè la UCD, tot seguint la tendència estatal, va obtindre la majoria dels seus regidors en els municipis més xicotets, on la representació exigia menys vots, mentre que els socialistes tingueren els seus millors resultats en

les ciutats més poblades, on es necessitaven més vots per a aconseguir cada regidor. Aquest fenomen electoral de distorsió en el vot ha estat molt ben explicat pel professor Luis Aguiló, qui va comparar la quantitat de vots que necessitaven els pobles més xicotets de la província de València i els que necessitava la capital per a obtenir cada regidor³⁷. De qualsevol manera, l'èxit de l'esquerra, encara que distorsionat per les circumstàncies del sistema electoral, es va reforçar pel pacte d'esquerres entre el PSPV-PSOE i el PCE a fi d'obtenir el màxim poder en els ajuntaments. Igual que es va subscriure a nivell estatal, també es va produir en el País Valencià, on l'acord va ser signat a primers d'abril de 1979 per Joan Pastor, representant del PSPV-PSOE, i per Emèrit Bono i Ernest Garcia per part del PCE-PCPV³⁸.

A partir de la firma d'aquest pacte, el domini del poder municipal de l'esquerra va ser contundent i els va donar les alcaldies de les ciutats més importants. De les 69 poblacions de més de 10.000 habitants, 44 (el 64%) tenien alcalde socialista i 7 (el 10%) comunista, mentre que sols en 15 (un 22%) l'alcalde era centrista. El PSPV-PSOE va ser el beneficiari principal del pacte de l'esquerra, ja que obtingué 144 alcaldies, més de 1.500 regidors, 32 diputats provincials i la presidència de la Diputació de València. Va aconseguir el govern de més de la meitat de la població i la gestió de més del 60% del pressupost dels ajuntaments. El PSPV-PSOE va obtenir les alcaldies de les tres capitals de província: València, Alacant i Castelló. També les de les ciutats més grans: Elx, Alcoi, Alzira, Sagunt, Torrent, Llíria i Utiel, entre moltes altres³⁹.

Taula 5. Total de regidors per candidatures i % sobre el total de vots a la Comunitat Valenciana.

Font: Pedro Juan PARRA VERDÚ, *Tardofranquismo y transición democrática en Alcoy*, pàg. 377

Candidatures	Nombre regidors	% sobre total
UCD	2.250	42'09
PSPV-PSOE	1.565	29'28
PCPV	492	9'20
CD	86	1'61
Independents	882	16'50
Altres	70	1'31
Total	5.345	100

5.3. LES ELECCIONS MUNICIPALS A ALCOI

Pel que fa a la situació de les forces polítiques que van concórrer a la convocatòria electoral, l'esquerra es va presentar dividida amb moltes llistes i sigles diferents. Però, assabentats del que podia passar, sol·licitaren una coalició postelectoral de l'esquerra per part del PTPV a LCR, PCE i PSOE, quan haguera estat molt millor anar amb una llista conjunta per a poder aprofitar la llei electoral. Tal vegada començaven a ser conscients de la seua mínima presència real a la ciutat, cosa que es confirmà posteriorment amb els resultats electorals, quan tots els partits a l'esquerra del PCE no aconseguiren arribar al 5% reglamentari per a optar a tenir regidors, i quedaren fora del consistori.

A la dreta també hi havia certa divisió. La UCD, partit majoritari a les eleccions a nivell nacional i amb forta implantació a la ciutat, confiava que *Coalición Democrática* (CD), on estava *Alianza Popular* (AP), partit aleshores de poca implantació a Alcoi, al final no es presentara i acabara demanant que els seus votants optaren per UCD. Hi hagué un moment que semblava factible la retirada local de *Coalición Democrática*, quan a nivell provincial s'estudià retirar la candidatura d'Alcoi. Seria l'única gran ciutat de la província sense candidatura, cosa que finalment no es va produir perquè els militants alcoians s'oposaren confiant en la capacitat de traure un parell de regidors, com va afirmar Octavio Terol, el cap de llista local. Finalment, i amb l'opinió contrària de la direcció provincial, la *Coalición Democrática* local va acabar presentant-se.

Abans de centrar-nos en l'evolució i els resultats dels comicis municipals, cal analitzar la situació que travessava l'Ajuntament encara sota l'administració franquista. La ciutat, igual que la major part de municipis mitjans i grans del país, presentava greus problemes en educació, en sanitat, en trànsit, en equipaments urbans, en manca de zones verdes i, sobretot, hi havia una gran carència d'aigua potable per al subministrament urbà. A més d'aquestes dificultats i mancances, el consistori suportava una greu crisi econòmica que paralitzava tota la vida local⁴⁰.

D'acord amb la Llei d'Eleccions Locals del 17 de juliol de 1978, a Alcoi, com a ciutat en un tram de població compresa entre els 50.001 i 100.000 habitants, li corresponia elegir 25 regidors, d'entre els quals eixiria l'alcalde⁴¹. Per aquest motiu, cada partit o coalició havia de presentar una llista de fins a 25 candidats. A més a més, segons la normativa electoral, per tal d'obtenir representació calia aconseguir un mínim del 5% dels vots vàlids, emesos en el districte⁴².

5.3.1. LES CANDIDATURES, LA CAMPANYA I ELS PROGRAMES

La campanya electoral va començar plena d'incertesa, tot i que amb bones perspectives per a l'esquerra, per la condició de ciutat industrial. Les grans incògnites eren, per una banda, si la UCD mantindria els bons resultats de les generals o si perdria vots; per l'altra, fins a quin punt l'esquerra compliria les expectatives que suscitava. A iniciativa de la LCR, hi hagué conversacions amb l'Associació de Veïns La Mistera, militants de CCOO i USO, el PSAN i UCE, per tal de constituir una Candidatura Unitària Popular, que no va acabar de quallar. S'hi va parlar que podia encapçalar-la Laureano Francés, un històric militant socialista. Però després d'una tensa assemblea –en què es va discutir sobre quin havia de ser l'orde de llista i «el tarannà dels independents»–, es va abandonar definitivament la idea⁴³. Finalment, es presentaren sis candidatures (PSPV-PSOE, UCD, PCPV, CD, PTPV i LCR). Els caps de llista respectius i candidats a alcalde, pel mateix orde de pertinença als partits, foren Josep Sanus Tormo, Vicente Boronat Vercet, Josep Albert Mestre Moltó, Octavio Terol Llopis, Rafael Jordá Llopis i Pilar Roperó Peñafiel, que era l'única dona cap de llista que es presentava a l'alcaldia.

Caps de llista i candidats a l'alcaldia d'Alcoi (AFC)

Tots els partits hagueren d'assumir grans despeses per tal de sufragar la campanya electoral. La suma total dels pressupostos de campanya de totes les formacions polítiques va estar al voltant dels tres milions de pessetes. *Coalición Democrática*, la força més conservadora i que va aglutinar *Alianza Popular*, amb un total de milió i mig de pessetes gastats en elaborar 5.000 cartells, va ser la candidatura que més diners va invertir. UCD va destinar 800.000 PTA per a 5.000 cartells i un míting. El PSPV-PSOE, amb recaptacions dels mateixos militants, dedicà 250.000 PTA per a distribuir 3.000 cartells. El PCPV disposà de 150.000 PTA i pensava presentar sis tipus de cartells diferents per al País Valencià i un específic per a Alcoi. El PTPV sols disposava de 40.000 pessetes per a realitzar 8.000 cartells mentre que la LCR no tenia ni pressupost ni cartells previstos⁴⁴.

Josep Sanus, Rafael Ferri i Rafael Cantó, entre altres membres del PSPV-PSOE, presenten la documentació per a les eleccions municipals en la Junta Electoral (FMA-APG)

Com és tradició electoral, les campanyes arrancaren amb la típica pegada de cartells. La façana més disputada per als cartells locals era la del centre comercial que l'empresa Simago tenia al principi del carrer de Sant Tomàs, al costat de la plaça d'Espanya, en ple centre neuràlgic i encara comercial d'Alcoi. Abans de la famosa i tradicional pegada dels cartells va tenir lloc un sorteig entre els partits per a repartir els espais públics entre les respectives candidatures.

5.3.1.1. PSPV-PSOE

Va ser el primer partit en presentar la candidatura. L'acte fou la primera setmana de març en la Casa Municipal de Cultura, que es va omplir de públic. A banda del candidat a l'alcaldia, Josep Sanus, hi participaren Josep Bevià, conseller de Cultura; Vicent Soler, director general d'Administració Local, i Josep Lluís Albinyana, president del Consell. En la seua intervenció, Josep Sanus va explicar que la seua

gestió seria democràtica i que el seu equip potenciaria les associacions de veïns, per tal que cada barri se sentira representat. Albinyana declarà que l'Ajuntament era la millor «*cancha*» per al socialisme i destacà que la candidatura socialista estava integrada per homes del poble, no tacats pel franquisme⁴⁵.

Però la campanya, com tantes convocatòries electorals amb poc termini, va transcórrer sense força i també amb pocs cartells electorals a nivell local. Segons la premsa, l'ambient era molt apagat perquè a penes hi va haver actes electorals, i la majoria dels partits cercaren altres estratègies, com els mitjans de comunicació i les recurrents parets. També utilitzaren la profusió de propaganda en les bústies, amb el programa editat i la papereta que presentava als 25 candidats⁴⁶. Per altra banda, hi trobem una novetat tecnològica del moment, com va ser la utilització per quasi tots els partits de vehicles amb megafonia pels carrers, que els omplien de soroll amb els missatges i la música dels partits.

El cap de llista del PSPV-PSOE era Josep Sanus, de 33 anys, perit industrial, professor i cap d'estudis en les Escoles Professionals Joan XXIII, afiliat a la UGT i vinculat al moviment ciutadà a través de les associacions de veïns, ja que havia sigut un dels principals promotors de l'Associació de Veïns La Mistera, ubicada al barri de Santa Rosa. Va ser militant del PSPV des de la clandestinitat i ingressà en el PSPV-PSOE en el moment de la fusió, on ocupà el càrrec de secretari general. La llista era molt variada i presentava una edat mitjana de 34 anys, tot i que només hi havia dues dones. En ella, igual que en la del PCPV, predominaven els treballadors tèxtils i metallúrgics, però també hi havia alguns quadres amb certa trajectòria política i sindical, i tres universitaris. El programa es resumia en possibilitar al màxim la participació ciutadana en la gestió municipal. El lema de la campanya era «*Si todo está por hacer en el Ayuntamiento, tiene que hacerlo el pueblo. VOTA PSOE: gente del pueblo*»⁴⁷.

El PSPV-PSOE local basà sobretot la seua campanya electoral amb la imatge del seu cap de llista i candidat a l'alcaldia, amb una fotografia feta a la Placeta del Carbó, davant l'edifici del Museu Arqueològic Municipal Camilo Visedo Moltó. Però també va ser molt important la propaganda electoral que el partit, a nivell nacional, va encarregar a José Ramón Sánchez, dibuixant i il·lustrador santanderí. Aquest artista, a través d'una estètica semblant a la pintura naïf, va saber captar l'interés d'una gran part de la població jove i progressista,

Cartell electoral del PSOE destacant Josep Sanus com a candidat a l'alcaldia (AFC)

Cartells electorals del PSPV-PSOE

que colleccionava els cartells i els posava en les seues habitacions. Les seues obres mostraven uns pobles i ciutats amb més i millors zones verdes, escoles, hospitals, transports públics i una bona imatge per als monuments i el patrimoni artístic. Les imatges anaven acompanyades pels lemes «*Cambia tu pueblo, con los socialistas*» o «*Cambia tu ciudad con los socialistas*», segons el cas o el lloc on anaven destinats els cartells. Al costat dels lemes apareixia el logotip o emblema del PSOE: el puny que sosté a la rosa.

5.3.1.2. UCD

El partit centrista presentava Vicente Boronat com a candidat a alcalde. Advocat de professió, de 47 anys d'edat, era degà del Col·legi d'Advocats d'Alcoi i vicepresident de l'Associació de Sant Jordi. La totalitat de la llista estava integrada per elements de la burgesia local, sense figurar obrers. Abundaven els titulats universitaris, els empresaris industrials, els tècnics i els professionals liberals. Els comentaris generals entre la població destacaven que era la llista amb el millor equip i la més preparada per a governar el municipi. L'edat mitjana estava al voltant dels 41 anys i tan sols hi havia tres dones. El lema de la campanya es resumia en «*Dar a un pueblo que trabaja, una ciudad habitable, administrarla con honradez y eficacia. Un Alcoy de futuro de todos y para todos*»⁴⁸.

A banda dels cartells de propaganda electoral i dels missatges des de vehicles amb megafonia, a les bústies de tota la població, juntament amb la llista dels 25 candidats i candidates, es va enviar en el mes de

Vicente Boronat,
amb Adolfo Suárez, en la visita
que aquest va realitzar a Alcoi.
Arxiu fotogràfic Vicente Boronat
(AFVB)

Vicente Boronat, cap de llista per la UCD i candidat a l'alcaldia (AFC)

Candidats a les municipals per la UCD: Vicente Boronat, María Julia Miró, Miguel Valor, Camilo Cano, Santiago Payá i Antonio Revert, entre altres (AFC)

María Julia Miró, candidata en les llistes de la UCD (FMA-APG)

Propaganda electoral de la UCD

Cartells de propaganda electoral de la UCD

març una carta signada pel cap de llista Boronat⁴⁹ explicant els arguments pels quals la ciutadania havia de votar UCD. En primer lloc, subratllava la importància dels comicis municipals insistint que tota la població anara a votar perquè no es produïra l'abstenció de les eleccions generals. Defensava que els integrants de l'equip de la UCD mai havien estat en el món de la política i que el més important per a ells era «Alcoi per damunt de tot». Proposava als electors que votaren més enllà de les diferents ideologies i partidismes i que ho feren pensant més en el bon equip d'homes i dones format per la UCD a l'hora de solucionar els problemes del municipi. Argumentava el tarannà liberal i moderat del partit, també progressista quan fora necessari. Cal destacar com a punt important que, a part de les diferències ideològiques dels altres partits, anunciava la seua intenció de governar des del consens amb la resta de les forces que obtingueren representació, ja que per als centristes el més important era treballar en equip i des del diàleg. Aquesta posició de mà estesa, sense dubte, li va reportar bons resultats electorals a la UCD i dita política de treball en equip i de cercar solucions des de la via del consens va acabar sent acceptada per l'alcalde Josep Sanus i el pacte d'esquerres en constituir-se el primer ajuntament democràtic.

5.3.1.3. PCPV

El Partit Comunista presentava com a cap de llista Josep Albert Mestre, de 32 anys, professor d'Història, dirigent del Club d'Amics de la Unesco, membre de l'Assemblea Democràtica d'Alcoi i del Comitè Central del PCPV.

En la llista predominaven els obrers tèxtils i metallúrgics. L'edat mitjana estava al voltant dels 40 anys i sols es presentaven quatre dones. A diferència de les altres forces polítiques, la majoria dels integrants de la candidatura ja tenien una biografia política dins del partit des de la dictadura, o en els moviments veïnals. Tots, a banda de la seua militància comunista, estaven lligats a CCOO, al Club d'Amics de la Unesco i a les associacions de veïns, de les quals alguns n'eren fundadors. El lema de la campanya era «*Entra en el Ayuntamiento de Alcoy con nosotros, VOTA PCPV*». El programa insistia a democratitzar els ajuntaments acabant amb la corrupció i el caciquisme, que havien sigut mantinguts pel franquisme. Prometia un consistori popular on participaren les associacions veïnals⁵⁰.

Josep Albert Mestre Moltó, candidat a l'alcaldia pel PCPV (AFI)

Antonio Martín Lillo, màxim dirigent del PCE a la província d'Alacant, i Lluís Torró lliuren la documentació en la Junta Electoral (FMA-APG)

Cartells electorals del PCE

5.3.1.4. Coalición Democrática (CD)

Proposava com alcalde Octavio Terol, de 43 anys, metge especialista en malalties del pulmó i el cor, que va cursar estudis en València i Barcelona. En la candidatura –que amb 47 anys d'edat mitjana, era la més alta de totes les presentades– hi havia fins a cinc metges. Igual que en la d'UCD, no hi havia cap obrer; hi dominava la burgesia, les professions liberals i els empresaris industrials. A més hi havia tres mestresses de casa. El seu programa s'anunciava com a conservador i reformista, i destacaven que desenvoluparien una reforma democràtica tot canviant

les errades però conservant tot allò que consideraven bo, ja que pretenien una reforma, però sense ruptures⁵¹. Aquest partit conservador alcoià va oferir un toc d'incertesa a la campanya en anunciar la retirada de la seua candidatura mitjançant un comunicat del seu secretari comarcal. Tanmateix, la notícia fou desmentida i Octavio Terol, candidat a alcalde, amb el suport dels primers integrants de la llista, al final decidí presentar-se⁵².

Octavio Terol Llopis, cap de llista i candidat a l'alcaldia per Coalición Democrática (AFC)

Propaganda electoral de Coalición Democrática

5.3.1.5. PTPV i LCR

Les altres dos candidatures, PTPV i LCR, eren extraparlamentàries. Totes dues coincidien en dos factors: poc pressupost per a la campanya electoral i un programa d'esquerres que reivindicava la plena participació popular. A més a més, presentaven les candidatures més joves i amb major presència femenina. La llista del PTPV estava encapçalada per Rafael Jordá Llopis, de 20 anys, antic dirigent estudiantil d'Universitats Laborals, i hi figuraven deu dones, amb una mitjana d'edat de 31 anys. Proposaven augmentar la participació directa del poble en els temes municipals des d'una perspectiva d'absoluta transparència de la gestió pública i acabar amb la política de passadissos⁵³.

Per la seua part, la LCR era l'única candidatura que presentava com a cap de llista una dona, Pilar Roperó, treballadora del tèxtil, afiliada a CCOO i presidenta de l'Associació de Veïns La Mistera, que tenia el seu àmbit d'acció i influència en el barri de Santa Rosa⁵⁴.

5.3.2. ELS RESULTATS ELECTORALS I LA CONSTITUCIÓ DE L'AJUNTAMENT

El 3 d'abril de 1979, celebrades les eleccions municipals, segons la taula 6, el cens electoral va ser de 45.933 votants, dels que 32.092 van emetre el seu dret de sufragi a les candidatures (un 69'8%). Hi hagué 527 vots nuls (1'1%) i 106 en blanc (el 0'2%)⁵⁵. Pel que fa a la xifra d'absència, va ser de 13.208 electors (el 28'7% del cens).

Taula 6.

Cens de les eleccions del 3-4-1979.

Font: Conselleria d'Administració Pública (1989).

Elaboració pròpia

Cens	45.933
Vots	32.092
Blancs	106
Nuls	527

Taula 7.

Resultats de les eleccions del 3-4-1979

Font: Conselleria d'Administració Pública (1989).

Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PSOE	13.558	42'2	11
UCD	11.408	35'5	10
PCE	5.331	16'6	4
CD	1.047	3'2	0
PTPV	598	1'8	0
LCR	150	0'4	0

En principi tots els partits i mitjans de comunicació esperaven més participació electoral que a les generals, on es van abstenir 10.712 alcoians d'un cens de 45.827. En les municipals, però, hi hagué molta més abstenció, amb quasi un 30%, mentre que a les primeres eleccions generals de 1977 a penes havia sobrepassat l'11%⁵⁶. Aquesta situació descriu l'estat de desencís que començava a produir la política entre la ciutadania. Sense dubte, tantes eleccions seguides i en tan breu espai de temps passaven factura en la resposta de l'electorat. Aleshores la premsa i els polítics, després dels comicis, en fer l'anàlisi de la jornada electoral, afirmaren i coincidiren que l'augment de l'abstenció havia estat motivat per la concentració d'eleccions en poc temps i que la gent estava cansada de tant votar després de 40 anys sense democràcia. Així i tot, amb més abstenció, es va arribar a una participació de quasi el 70%, una xifra molt semblant a l'actual.

Abans d'analitzar els resultats a Alcoi (taula 7) i comparar-los amb els que es produïren a nivell nacional i regional (taules 4 i 5), comprovem que a Alcoi la distribució del número de regidors entre les candidatures presentava una gran diferència entre el percentatge de l'esquerra (60%) i el de la dreta (40%). Aquest factor no es produïa ni a Espanya ni a la Comunitat Valenciana, on sumant els percentatges dels regidors del PSPV-PSOE i del PCE no s'arribava a l'indicador d'Alcoi, que romaní més alt. Aquesta circumstància, a banda del triomf de la UCD per nombre de regidors a Espanya, suposa que a Alcoi, a diferència dels resultats estatals, es va produir una evident victòria de l'esquerra, més considerable encara que la produïda a nivell del

Seguiment dels resultats electorals en la seu del PSPV-PSOE (FMA-APG)

Grup de polítics locals fan el seguiment de les eleccions i informen a la premsa: Josep Sanus i Francisco Bustos (PSPV-PSOE), Josep Albert Mestre (PCPV) i Miguel Valor (UCD) (AFC)

territori valencià, on sumats els percentatges de regidors socialistes i comunistes resultava gairebé un empat amb els de la UCD.

Mentre que en els comicis locals a Espanya i Comunitat Valenciana tingueren cert protagonisme els grups independents i els extraparlamentaris que, donada la peculiaritat d'aquest tipus d'eleccions, entraren en alguns ajuntaments, a Alcoi no hi va haver candidatures independents i les dels partits extraparlamentaris van quedar sense representació.

Pel que fa als resultats a Alcoi, en la distribució del vot per candidatures (taula 7), el partit més votat va ser el PSPV-PSOE, amb més de 13.500 vots (el 42'2% dels sufragis) i 11 regidors. En comparació amb les dues eleccions generals anteriors, el PSPV-PSOE també va resultar-ne guanyador. A més, cal destacar que en totes les convocatòries creixia en nombre de vots. El seu èxit electoral, a pesar de la greu crisi interna patida l'any abans de les eleccions, es va basar en certa manera en la memòria històrica republicana i, sense dubte, en l'arribada de gent jove progressista, que li donava suport a l'oferta socialista de canvi polític, així com el paper que desenvolupà UGT i el recolzament aportat pels sectors més progressistes de l'Església Catòlica. Alguns membres del PSPV-PSOE procedien de la JOC i de l'HOAC (Mari Carmen Jover, Rafael Ferri, Nereida Company, etc), i el primer secretari de confiança de l'alcalde Josep Sanus va ser el pare franciscà José Antonio Jordá Tomás, membre de l'Equip Sacerdotal d'Apostolat Social a Alcoi⁵⁷.

El segon partit més votat va ser la UCD, que tot i que en principi, a causa del caràcter industrial i obrer de la ciutat d'Alcoi, no tenia moltes opcions de guanyar, va obtenir 11.408 vots (un 35'5%) i 10 regidors. Al llarg de tota la jornada electoral va estar a punt de donar la sorpresa perquè, en ser un partit que havia estat constituït a Alcoi a penes un any i mig abans de les eleccions municipals, va obtenir cert èxit electoral en una ciutat tradicional d'esquerres, segurament pel seu esperit de moderació i també perquè presentava com a candidats un bon equip de tècnics i de persones ben preparades, encapçalat per Vicente Boronat, secundat per Rafael Moya Bernabeu, María Julia Miró Borrás, Santiago Payá i Adolfo Seguí, entre altres.

El PCPV va perdre més de mil vots respecte als resultats de les eleccions generals de 1977, conseqüència de les seues lluites internes constants, tot i això va obtenir 5.331 vots (el 16'6%) i 4 regidors, i es convertí en la tercera força política més votada i en peça clau per a poder formar el govern municipal, perquè ni PSPV-PSOE ni UCD

havien aconseguit la majoria suficient necessària. Finalment, els pactes de l'esquerra signats entre PSPV-PSOE i PCE decidiren el poder municipal i atorgaren la majoria al PSPV-PSOE perquè formara govern municipal amb Josep Sanus com a alcalde.

Els grans derrotats van ser el PTPV i la LCR; no aconseguiren formar una coalició d'esquerres ni en la campanya electoral presentaren grans pressupostos ni expectatives. No disposaven de suport estatal, ni dels mitjans de comunicació que sí que tenien els partits parlamentaris. El PTPV no aconseguí arribar ni als 600 vots i la LCR als 200 i, per tant, van quedar sense representació en no arribar al 5% mínim. Però més dura encara fou la derrota de *Coalición Democrática* que, a pesar d'iniciar la campanya amb el pressupost electoral més elevat, a penes va superar els mil vots i va restar sense cap representant municipal. No va ser suficient la seua llista, en què figuraven uns quants metges ben coneguts (Octavio Terol, Juan Sirvent i Fernando Payá). Per més que l'agrupació conservadora va intentar presentar-se davant l'electorat com un partit de centre-dreta, però reformista, els votants continuaren reconeixent-lo com un partit del franquisme residual que, a més a més, presentava la candidatura amb la major edat mitjana, al voltant dels 47 anys.

El dijous 19 d'abril, a les 11 h, amb una sala de sessions abarrotada de públic, amb la presència de més de 200 persones, es van iniciar l'acte de constitució de la nova corporació municipal. Una mesa d'edat presidida per Jorge Peidro Pastor (UCD) com a regidor de major edat i Francesc Valor Sanjuán (PCPV) com a regidor més jove, va dirigir les votacions per a la constitució del consistori. Efectuada la votació, va resultar elegit alcalde Josep Sanus (PSPV-PSOE), amb 14 vots,

Jorge Peidro (UCD) i Francesc Valor (PCPV) constituïren la mesa d'edat (FMA-APG)

10 del PSPV-PSOE (en no assistir el regidor socialista José M.ª Escrigas Galán), i 4 del PCPV. L'altre candidat a alcalde, el centrista Vicente Boronat, va rebre els 10 vots dels regidors del seu grup. A continuació es va procedir a la formació de la Comissió Permanent de Govern, en la qual foren elegits 8 membres: 4 pel PSPV-PSOE (Rafael Cantó Berenguer, Concepción Martínez Sánchez, Rafael Carlos Ferri Vallés i José Antonio Seller Alted); 3 per la UCD (Vicente Boronat, María Julia Miró i Rafael Moya); i un pel PCPV (Josep Albert Mestre).

La distribució dels 25 regidors i regidores per a constituir l'Ajuntament d'Alcoi, va quedar de la següent manera:

PSPV-PSOE (11 regidors): Josep Sanus, Rafael Cantó, Ángel Company Guillem, Concha Martínez, José M.ª Escrigas, Rafael Ferri, Juan Santamaría Alonso, Francisco Giner Castillo, José Antonio Seller, Miguel Rubio Rubio i Francisco Bustos Gómez.

UCD (10 regidors): Vicente Boronat, María Julia Miró, Miguel Valor Peidro, Rafael Moya, Santiago Payá, Camilo Cano Gomis, Adolfo Seguí, Jorge Peidro, José Juan Tormo Satorre i Antonio Font Gandía.

PCPV (4 regidors): Josep Albert Mestre, Francesc Valor, Vladimiro Vitoria Pla i Lluís Torró Santonja⁵⁸.

Abans de concloure la sessió, l'alcalde, en un discurs en valencià, es va adreçar als assistents al plenari de constitució de l'ajuntament. De manera resumida, va explicar les principals línies del seu programa de govern, concretat en un augment de participació de la ciutadania en la gestió municipal. El primer edil expressava el seu compromís de reunir-se regularment amb les associacions de veïns i les entitats ciutadanes, per tal de fer un seguiment de prop de totes les problemàtiques que afectaven els diferents espais de la ciutat. Sintetitzava la idea amb

Regidors i regidores elegits en el primer ajuntament democràtic (AFC)

la frase «Volem un Ajuntament en cada barri». A més a més, manifestava que volia mamprendre molt seriosament tots els problemes que afectaven el municipi, com el de les Normes Subsidiàries d'Urbanisme, la manca d'aigua potable, la carència d'escoles i zones verdes, així com les deficiències en temes de sanitat⁵⁹.

Dues setmanes després es va celebrar el primer plenari oficial, en el qual es van distribuir les delegacions i comissions de govern. Allò més cridaner per als mitjans de comunicació i l'opinió pública fou que, a pesar que PSPV-PSOE i PCPV, és a dir, els partits de l'esquerra, disposaven del poder que els atorgava la majoria dels vots, s'anava a governar des del consens i amb la col·laboració de la UCD. Als regidors centristes també se'ls van oferir competències de govern. La idea era formar equips amb les persones més preparades per tal que es poguera governar aconseguint el millor per a tota la ciutadania. Els tinents d'alcalde eren els mateixos que formaven part de la Comissió Permanent de Govern, si bé el primer era Rafael Cantó (PSPV-PSOE), el segon, Josep Albert Mestre (PCPV), i el tercer, Vicente Boronat (UCD).

Comissió Permanent de Govern, integrada per (d'esquerra a dreta) Vicente Boronat, 3er tinent d'alcalde, Josep Sanus, alcalde, Rafael Cantó, 1er tinent d'alcalde, i Josep Albert Mestre, 2n tinent d'alcalde (FMA-APG)

Tot i que alguns membres de la UCD, sobretot Rafael Moya, es queixaren del repartiment de les comissions amb l'argument que s'afavoria més a l'esquerra, tampoc oblidaven que a Alcoi havia guanyat l'esquerra. Per tant, encara que des del consens era l'esquerra la que en realitat disposava del poder, que li havia atorgat la majoria dels vots⁶⁰.

Aleshores, a banda del pacte d'esquerres entre el PSPV-PSOE i el PCPV, estava el consens del govern d'esquerres amb la UCD, als qui també se li van atorgar competències i delegacions de govern. Es presentava com un bon exemple a seguir per altres ciutats. UCD va rebre competències tan importants com Hisenda (a Adolfo Seguí, empleat de la Caixa d'Estalvis) o Relacions Econòmiques (a Santiago Payá, industrial). Aquesta decisió estratègica donava a entendre que Josep Sanus, el nou alcalde, a més d'oferir una major participació al poble en les tasques de govern, també volia governar des del consens i mantenir unes bones relacions amb la banca i el món empresarial alcoià.

Rafael Moya (UCD) dirigeix la paraula als assistents al Plenari davant els regidors centristes (FMA-APG)

Josep Sanus, el nou alcalde socialista i primer de la democràcia, amb Alberto Emilio García, l'últim alcalde del franquisme (FMA-APG)

Així que al primer ajuntament democràtic a Alcoi després de 40 anys de dictadura hi trobem una diferència fonamental respecte a la majoria d'ajuntaments d'Espanya. Un ajuntament presidit pel consens i en el qual tots els regidors, foren del partit que foren, tenien responsabilitats de govern, tot i que l'esquerra disposava de més parcelles de poder. Hi havia, doncs, una mena de coalició, una mena de reflex de l'esperit de la Transició que després mai més es donaria ni a la nostra ciutat, ni a la resta d'Espanya.

6.

LES ELECCIONS MUNICIPALS (1983-2019)

6.1. LES ELECCIONS DEL 8 DE MAIG DE 1983

Al maig de 1983, és a dir, quatre any després, tal i com preveu la Constitució Espanyola de 1978, van tenir lloc les segones eleccions municipals. Aquesta vegada també hi va haver sis candidatures com en 1978, però ja hi trobem noves incorporacions de partits o coalicions, així com candidatures que desapareixien.

La campanya va estar marcada a nivell local per les festes de Moros i Cristians. Abans de les eleccions la UCD local es va autodissoldre, com havia passat a la resta d'Espanya, i alguns dels seus membres ràpidament es van incorporar a altres candidatures.

L'extinta *Coalición Democrática*, on estava integrada l'*Alianza Popular* d'Alcoi, es presentava baix les noves sigles de *Coalición Popular*, en coalició amb altres partits (*Partido Demócrata Popular*, *Unión Liberal* i *Unió Valenciana*), amb una llista encapçalada per Francisco Bernabeu.

Per tant, hi havia tres persones relacionades en la tasca educativa encapçalant les tres candidatures més significatives i a priori favorites: Francisco Bernabeu (CP), Josep Albert Mestre (PCE) i Josep Sanus (PSPV-PSOE).

Durant la campanya cal destacar la visita a Alcoi de Santiago Carrillo, Secretari General del PCE, per a participar en un míting dels comunistes. Però el cas més curiós fou la presentació de la candidatura del CDS, el partit fundat per Adolfo Suárez, després d'eixir de la UCD, quan sols hi hagué 12 assistents per acompanyar la llista d'Àngel López, el candidat més jove de la ciutat. És a dir no van anar ni els membres de la candidatura, potser a causa de la coincidència de la retransmissió d'un partit de futbol entre les seleccions d'Espanya i Irlanda, però que en realitat era una falta de previsió total, a banda de demostrar la mínima implantació del partit a la ciutat, com després va reflectir el resultat electoral.

Ni PTPV ni LCR presentaren candidatures a Alcoi, la qual cosa en teoria podia beneficiar els comunistes, però al final va sorgir altra candidatura comunista sota les sigles PRUC (Partit Revolucionari Unificat Comunista), presentada com a agrupació electoral encapçalada

per Miguel Pascual, antic secretari local de CCOO. També cal destacar la presentació per primera volta d'una candidatura independent a la ciutat, la *Candidatura Independente de Minusválidos* (CIM), amb Encarna Moltó com a cap de la llista, i que va ser la primera dona alcoiana amb una disfuncionalitat física en fer-ho.

Entre els missatges electorals d'aquella campanya podem destacar el del PSOE («Vota la eficacia del pueblo»⁶¹) i el del PCE («Alcoi està canviant amb nosaltres»).

Taula 8.

Cens de les eleccions del 8-5-1983

Font: *Ciudad*, 9-5-1983. Elaboració pròpia

Cens	47.163
Vots	34.926
Blancs	141
Nuls	156

Taula 9.

Resultats de les eleccions del 8-5-1983

Font: *Ciudad*, 9-5-1983. Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PSOE	23.130	65'72	18
CP	8.176	23'23	6
PCE	2.180	6'19	1
CDS	375	1'07	0
CIM	697	1'98	0
PRUC	338	0'96	0

El PSOE va aconseguir una majoria absoluta aclaparadora amb 18 regidors i un 65% dels vots, fet que fins ara mai més s'ha repetit a la ciutat i de difícil resultat a la resta de l'estat. Va triplicar el nombre de regidors de la segona llista, cosa que tampoc mai més no tornarà a repetir-se a Alcoi. Josep Sanus continuava com a alcalde.

Josep Sanus, Josep Lluís Masanet i Juan Santamaria, entre altres, en la bancada socialista, abans de la votació per a l'elecció d'alcalde (FMA-APG)

Josep Albert Mestre, únic regidor elegit pel PCPV (FMA-APG)

D'esquerra a dreta: Antonio Font, María del Mar Olcina i Francisco Bernabeu, tres dels sis regidors elegits per Coalición Popular (FMA-APG)

El PCE també tingué una davallada molt gran, en passar de 4 a un únic regidor i baixar del 16 al 6% dels vots rebuts. Sembla que hi hagué un traspàs de vots dels comunistes als socialistes i també de part de l'antiga UCD. Eixa davallada dels comunistes fou molt significativa al barri de Batoi, barri on més vots rebrien sempre els comunistes.

Per altra banda, el fracàs de *Coalición Popular*, la nova marca conservadora, també va ser significatiu i la decepció va regnar a la seu del partit durant la nit electoral.

6.2. LES ELECCIONS DEL 10 DE JUNY DE 1987

Les terceres eleccions municipals van tenir lloc el 10 de juny de 1987, coincidint amb les eleccions autonòmiques a quasi tot Espanya, entre elles al País Valencià, i amb les segones a Espanya al Parlament europeu. Per tant, fou un «super diumenge electoral».

Hi hagué 10 llistes que optaven a l'alcaldia. A l'esquerra, com sempre el PSPV-PSOE, amb Josep Sanus com a candidat a repetir la majoria absoluta de les anteriors eleccions. El PCE, ja refundat a nivell

nacional, amb la nova coalició nomenada Esquerra Unida, però dominada a nivell local pels comunistes, que seguia presentant com a cap de llista Josep Albert Mestre. Però com en altres vegades, l'esquerra local (igual que l'espanyola) es presentava dividida per poques diferències ideològiques, i així es presentava també el *Partido del Trabajo/Unidad Comunista*, amb Álvaro Romero, amb gent abans vinculada al PCE. També s'hi presentà el *Partido Humanista*, un dels fundadors d'Esquerra Unida, i que poc després va eixir de la coalició per presentar-se en solitari a tot Espanya, sense cap resultat interessant.

Per altra banda, la dreta també es presentava dividida, entre *Alianza Popular*, que repetia amb el candidat Francisco Bernabeu, i el *Partido Demócrata Popular*. Aquesta formació, a nivell local, abans era la democràcia cristiana inclosa en la UCD i fins i tot el mateix cap de llista, Rafael Moya, també procedia de la UCD. Altre partit de la dreta era el CDS, que canvià de candidat després del desastre de 1983, i presentava com a cap de llista un conegut metge alcoià, el ginecòleg Antonio Gomis.

També resultava molt clarificador la presència per primera volta de dos partits nacionalistes. Per una banda, Unió Valenciana, nacionalistes de dretes, amb una dona (Emilia Císcar) com a primera de la llista, que defensaven la llengua valenciana parlant en castellà i rebien el mot popular de «blaveros». Per altra banda estava Unitat del Poble Valencià (UPV), nacionalistes d'esquerra i vinculats també a la defensa de la llengua i de les polítiques socials.

Fent una ullada a algunes de les frases de la campanya, cal destacar-ne algunes: «*En buenas manos. Por las cosas bien hechas*»⁶² (PDP); «Xe que bé». L'aparició de l'actor al darrer dia de campanya al diari *Ciudad* en un anunci on deia «*Jo també vote*» vestit de bisbe sembla li va restar els vots dels indecisos» (UPV); «*Nuevos tiempos*» (AP); «*Consigue tu ilusión*» (UV); «*El centro avanza*» (CDS) i «Per Alcoi» (EU).

Taula 10.

Cens de les eleccions del 10-6-1987

Cens	48.009
Vots	33.558
Blancs	461
Nuls	508

Taula 11.

Resultats de les eleccions del 10-6-1987

Font: *Ciudad*, 11-6-1987. Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PSOE	16.765	49'8	15
AP (CD CP)	6.384	18'9	5
EU	3.134	9'5	2
CDS	3.561	10'7	3
UPV	975	2'9	0
UIV	512	1'5	0
PDP	849	2'5	0
PH	127	0'3	0
UPR	111	0'3	0
PTE/UC	361	1'0	0

Josep Sanus vota per a l'elecció d'alcalde (FMA-APG)

La participació a les eleccions va pujar del 65'5 al 69'9%, i els resultats confirmaren una altra volta –la segona consecutiva– la majoria absoluta del PSPV-PSOE a la ciutat, tot i perdre tres regidors, mentre Esquerra Unida passava d'un a dos, amb mil vots més.

Per part de la dreta, *Alianza Popular* es mantenia com a segon partit de la ciutat, tot i que també perdia un regidor, tal vegada per la presentació del PDP (que no arribaria al miler de vots i no entraria a l'Ajuntament).

Per altra banda el CDS del candidat Antonio Gomis aconseguia entrar per primera i única vegada a l'Ajuntament amb el 10% dels vots i 3 regidors, unes xifres molt significatives per a ser la primera volta que aconseguia entrar al consistori, encara que no era la primera volta a presentar-se.

Per tant, el consistori alcoià restà format per quatre partits: PSPV-PSOE, AP, EU i CDS. Els dos partits nacionalistes (UV i UPV), l'Humanista, PDP i UPR quedaren fora en no arribar al 5%. Els humanistes

D'esquerra a dreta, baix: Francesc Valor i Josep Albert Mestre (EU); M.ª Carmen Mira i Antonio Font (AP); dalt: Antonio Gomis, Rafael Jiménez i Rafael Ruiz (CDS). (FMA-APG)

i la UPR no arribaren al 0'5% dels vots, és a dir, menys de 200 vots. Amb aquest resultat Josep Sanus revalidava la majoria absoluta i mantenia l'alcaldia sense necessitat del recolzament d'EU.

6.3. LES ELECCIONS DEL 26 DE MAIG DE 1991

Les eleccions municipals de 1991 tornaren a coincidir amb les autonòmiques. S'hi presentaven amb diferents objectius a nivell local. Per als socialistes calia veure si eren capaços de mantenir per tercera volta consecutiva la majoria absoluta; per a Esquerra Unida, que encara mantenia Mestre com a cap de llista (per quarta vegada), si podien consolidar la pujada de les eleccions anteriors i fins i tot tornar als 4 regidors de les primeres eleccions, quan encara eren el PCE. Hi hagué un altre partit d'esquerres de nova configuració a la ciutat, el Partit d'Esquerres, amb J. Martínez de candidat, disposat a pactar amb qualsevol partit de l'esquerra després de les eleccions, però no abans. En el mateix sentit de consolidació, s'hi presentava el CDS, però ja de davallada a tot

Cotxe i megafonia en la campanya electoral del CDS, amb diversos tipus de cartells (AFXT)

A l'esquerra, candidats d'UV a les Corts Valencianes, i a la dreta la candidata a l'alcaldia (AFXT)

Espanya i amb una profunda crisi interna després del III congrés del 1990. Antonio Gomís repetia com a candidat centrista amb l'esperança de tornar als bons resultats del 87. L'altre partit que tampoc canvià de candidata va ser UV, amb Emilia Císcar, en considerar raonables els resultats anteriors.

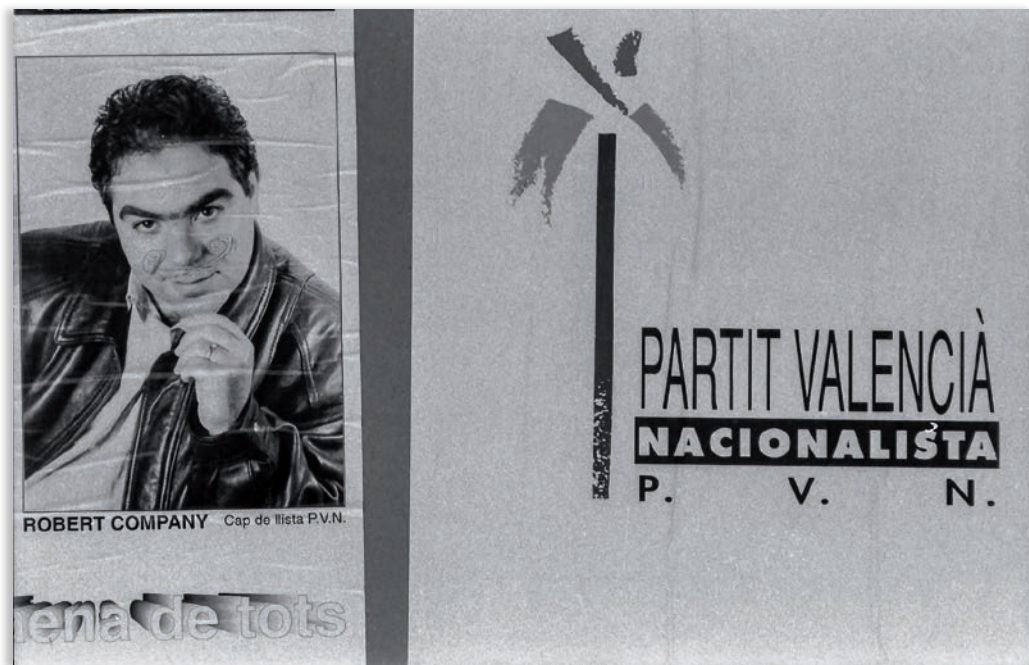
Per altra banda, *Alianza Popular*, refundada com a *Partido Popular*, canvià el cap de la llista per Manuel Pérez Payá, empresari tèxtil i membre de la Cambra de Comerç. També canvià de candidat UPV (aleshores com a Partit Nacionalista Valencià), amb Robert Company.

Un partit de nova presència local va ser *Falange Española*, amb Miguel Llorens. També va ser significatiu l'augment del nombre de dones a les candidatures en els municipis de la comarca.

A la campanya els missatges canviaren de tendència. El PSPV-PSOE volia rendibilitzar el treball fet fins aleshores: «Pel treball que hem fet, pel treball que ens queda per fer»⁶³. El PP preferia un missatge d'efectivitat: «Vota *eficacia*». Els dos nacionalistes (UV i PNV-UPV)

El candidat d'AP, Manuel Pérez Payá, vota en el seu col·legi electoral (AFXT)

Cartell electoral del candidat a l'alcaldia pel PVN (AFXT)

feien referència a l'aspecte sentimental i de proximitat perquè ningú faria més que ells per la seua terra: «Alcoi per damunt de tot» i «La teua gent», respectivament. En semblant vesant, el CDS optava per la reindustrialització i la manca d'indústries i treball a la ciutat.

Taula 12.

Dones candidates a regidores a la comarca. Font: *Ciudad*. Elaboració pròpia

Partit	%
CDS	27'4
PSOE	22
PP	20
EU	20

Taula 13.

Cens de les eleccions del 26-5-1991 (vots blancs i nuls)

Cens	48.009
Vots	33.558
Blanc	144
Nuls	269

Taula 14.

Resultats de les eleccions del 26-5-1991.

Font: *Ciudad*, 27-5-1991. Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PSOE	18.597	59'10	16
PP	6.752	21'00	6
EU	3.358	10'60	3
CDS	1.222	3'64	0
UV	661	1'96	0
PNV (UPV)	380	1'13	0
PDE	125	0'37	0
FE	121	0'36	0

Dels resultats cal destacar una petita baixada dels socialistes, tot i que encara foren capaços de mantenir la majoria absoluta per tercera vegada consecutiva. Esquerra Unida pujà un regidor amb pocs vots més. Això no obstant, la divisió de l'esquerra els tornà a perjudicar. El CDS no va obtindre representació municipal en perdre 2.000 vots, i mai més tornaria a l'ajuntament alcoià. Quantitat de vots centristes anaren als populars, que pujaren un regidor fins a 6 i del quasi 19% al 21% dels vots. La resta de partits restaren per sota del 5% i sense cap regidor. *Falange* sols va obtenir 121 vots, semblant resultat al produït durant la II República a Alcoi. Amb aquests resultats els socialistes, amb Josep Sanus, mantenien l'alcaldia després de quatre eleccions des del 1979.

6.4. LES ELECCIONS DEL 28 DE MAIG DE 1995

Les penúltimes eleccions municipals del segle XX a Alcoi van estar marcades per dos greus problemes locals: la brossa i els polígons industrials (o la reindustrialització de la ciutat i comarca). Altra vegada, i per tercera volta, s'havia de votar a dos urnes diferents: la municipal i l'autonòmica. Els socialistes, com era d'esperar, tornaren a repetir alcaldable amb Josep Sanus. La resta de partits i coalicions canviaren els seus candidats per gent jove, de nova incorporació al món de la política municipal, amb la finalitat d'acabar amb la majoria absoluta dels socialistes. Els populars presentaren Miguel Peralta, els nacionalistes Màrius Ivorra, EU Francesc Valor i *Falange* Sixto Burgos (qui, abans de les eleccions, pronosticava que entrarien a l'Ajuntament amb tres o quatre regidors).

De la campanya cal destacar la presència d'Eduardo Zaplana a la ciutat per iniciar la campanya a la presidència de la Generalitat Valenciana. A més, s'hi presentà una candidatura local independent, *Unidad Independiente de Alcoy*, amb la filla d'un industrial alcoià, Ana Insa Satorre, com a cap de llista, i un eslògan en contra de les promeses electorals: «*No confíes en quien promete y luego no cumple*»⁶⁴.

Per primera vegada, en una campanya electoral local hi hagué un debat a la ràdio, en concret a Radio Alcoy-Cadena Ser, entre els representants del dos partits majoritaris a Alcoi, Sanus (PSPV-PSOE) i Peralta (PP). Per altra banda, davant el molt probable avanç de la dreta a tot el País Valencià, hi hagué una campanya de participació activa del Bloc Jaume I d'Acció Cultural del País Valencià, amb la programació de taules de debat, conferències i congressos per tot el País Valencià i, per descomptat, també a Alcoi.

Cal destacar l'increment de dones en les llistes, fins a 46 candidates. Per als socialistes, el lema més repetit era «Entre tots fem el gran Alcoi. Fem més per Alcoi», mentre els populars es presentaren com «*Gente de hoy para el ayuntamiento de mañana*» i els nacionalistes repetien una campanya de proximitat amb «Som els teus. En clau de futur».

Taula 15.

Cens de les eleccions del 28-5-1995

Cens	50.115
Vots	37.151
Blancs	408
Nuls	211

Taula 16.

Resultats de les eleccions del 28-5-1995

Font: *Ciudad*, 25-5-1995. Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PSOE	15.215	41'75	11
PP	12.846	35'25	10
EUI/Verds	6.175	16'94	4
Nacionalistes d'Alcoi	1010	2'70	0
UDI	861	2'30	0
FE	101	6'20	0

El PSPV-PSOE fou capaç de tornar a guanyar les eleccions, però ja sols amb el 41% dels vots, que el deixaren amb 11 regidors, una majoria suficient per a governar, però sempre amb certa ajuda d'Esquerra Unida, que seguia pujant fins arribar als 4 regidors, els mateixos de 1979.

Però sense dubte, allò més destacat va ser el gran avanç del Partit Popular, que pujà del 21 al 35% dels vots i de 6 regidors a 10. Així i tot Josep Sanus tornava a repetir com alcalde.

La seu d'EU durant el recompte de vots, amb la presència de tres regidors elegits: Francesc Valor, Josep Albert Mestre i Àlvar Seguí (AFXT)

Josep Sanus, elegit alcalde, és felicitat per la militància socialista (AFXT)

6.5. LES ELECCIONS DEL 13 DE JUNY DE 1999

Les darreres eleccions municipals del segle XX tingueren unes característiques i unes repercussions molt significatives a la ciutat. El PSPV-PSOE repetia ara amb el mateix candidat guanyador, Josep Sanus, amb un eslògan molt local: «*Que siga decidiendo Alcoy*»⁶⁵. En la mateixa dinàmica de repetir candidat apareixia el PP amb Miguel Peralta, qui ja abans de les eleccions feia evident que la seua finalitat era traure els socialistes del govern d'Alcoi i per a fer-ho estava disposat a pactar amb qui fora, inclús amb gent de l'esquerra, tot i que poc després rectificaria i asseguraria que era millor tindre a Alcoi un govern del mateix partit que a València. Al míting central de la campanya va assistir Zaplana, aleshores president de la Generalitat i que arribà un hora tard.

Entre els partits que canviaren de candidat estava Esquerra Unida, ara amb Lluís Torró i amb el lema «*Treballeu per Alcoi*». Per a EU la participació de la ciutadania resultava clau per als resultats finals, perquè se sabia que a més participació millors resultats de l'esquerra. Tot i això, no cal oblidar la divisió endèmica de l'esquerra a nivell local i així hi hagué una nova candidatura a les eleccions, Nova Esquerra, amb Francesc Valor, abans secretari general de CCOO de la comarca, partit que era en realitat una escissió d'Esquerra Unida i que es presentava amb el lema «*Gràcies per haver-nos escoltat*».

Altra variació local s'hi produí en la candidatura del Bloc Nacionalista, que presentà David Abad com a cap, alhora que anaven en coalició amb Els Verds (abans coaligats amb EU). Sembla que durant un temps aquestos canvis dels nacionalistes a Alcoi no eren rebuts com s'esperava per part de l'electorat. Les enquestes, segons fonts del mateix Bloc, els donaven el 6% dels vots i això equivalia a dos regidors. Per a David Abad, l'objectiu era un govern de progrés, aspiració que reflectia el sentir de la societat alcoiana, un poc ja cansada dels governs majoritaris dels socialistes a Alcoi.

Unión Valenciana també canvià de cap de llista, amb Miguel José Blanco. Pretenien que la societat civil recuperara protagonisme i que Alcoi no podia ser una ciutat de serveis, calia tornar a industrialitzar-la. El debat sobre el futur i el tipus de ciutat havia començat ja en la societat civil alcoiana.

Respecte a candidatures independents, en aquestes eleccions hi hagué dues. La primera tornava a ser *Unidad Democrática Independiente*, que repetia amb Ana Insa, la qual va negar-se a ser entrevistada pel periòdic local *Ciudad*. La segona fou *Iniciativa Independiente*, però en

realitat era un partit de nova creació a Alcoi i liderat per Manuel Almendros. Amb una presentació potser populista, va afirmar que podia garantir que un grup inversor aportara 25.000 milions de pessetes per acabar amb el deute de l'Ajuntament i construir dos polígons industrials, tot i que no deixava clar si això era una aportació a fons perdut o un crèdit al qual hauria de fer front la corporació en el futur.

Per primera volta hi hagué una campanya a la TV local, a Canal 37-TV Mariola, a més d'una enquesta a nivell local publicada pel diari *Información* d'Alacant que donava Sanus com a perdedor.

Taula 17.

Cens de les eleccions del 13-6-1999

Cens	50.853
Vots	34.436
Blancs	716
Nuls	217

Taula 18.

Resultats de les eleccions del 13-6-1999. Font: *Ciudad*, 14-6-1999.

Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PP	14.100	42'0	12
PSOE	10.977	32'7	10
EU	3.210	9'5	2
NE	1.741	5'2	1
BLOC/ NV	1.524	4'5	0
UDI	926	2'7	0
II	548	1'6	0
UV	475	1'4	0

També per primera volta des de 1979 la dreta guanyà unes eleccions municipals: el PP aconseguí més de 14.000 vots (el 42%). Els socialistes quedaren segons, amb 10 regidors (32%), en una davallada molt important que denotava l'esgotament de la candidatura de Sanus i es

convertia en el resultat més dolent per als socialistes alcoians de la darrera època democràtica. Per altra part EU perdia la meitat dels vots i dels regidors, mentre Nova Esquerra entrava amb un regidor. La suma de tots dos donava un resultat prou semblant al de les anteriors eleccions, si a més sumàvem els vots dels Verds, ara coaligats amb el Bloc. Aquest partit, però, va ser un dels grans perdedors de la jornada electoral, perquè encara que pujà en 509 vots es va quedar a les portes d'obtenir representació per no superar la barrera del 5%.

Finalment, i després de dures negociacions a tres bandes entre PSPV-PSOE, EU i NE, tornava a ser alcalde Josep Sanus, amb 10 regidors del PSPV-PSOE, dos d'Esquerra Unida i un de Nova Esquerra. La coalició d'esquerres fou qualificada per part de la dreta local com el Tripartit. Aquest acord, tanmateix, es trencà finalment al juliol del 2000 com a conseqüència de les privatitzacions del servei de l'aigua i del transport urbà i el nomenament de Federico Trillo, diputat per Alacant del PP i aleshores president del Congrés de Diputats, com a fill adoptiu de la ciutat. Sanus acabà dimitint no sols d'alcalde sinó fins i tot de regidor, deixant en una situació delicada l'anterior dominant

Dimissió de l'alcalde Josep Sanus (AFXT)

Discurs del nou alcalde del PP Miguel Peralta (AFXT)

PSPV-PSOE alcoià, partit que tardaria un temps a recuperar-se. Amb aquestes circumstàncies, va ser elegit alcalde Miguel Peralta, del Partit Popular, gràcies a l'abstenció d'alguns socialistes de l'Ajuntament.

6.6. LES ELECCIONS DEL 25 DE MAIG DE 2003

Les primeres eleccions municipals del segle XXI es presentaren amb unes característiques totalment diferents a les anteriors. Tornaren a coincidir municipals i autonòmiques, i a les dues administracions governava el Partit Popular. Per primera volta, la dreta local arribava a les eleccions ja establida al poder. El Partit Popular tornà a presentar Peralta apostant pel benestar, l'urbanisme i l'economia, i amb el lema «*Por las personas, por tí*»⁶⁶, un lema certament imprecís però que va tenir un gran èxit.

Els socialistes s'hi presentaren amb Amando Vilaplana, socialista de tota la vida, vinculat a l'aparell del partit, però que no era un cap de llista carismàtic ni capaç d'aglutinar els mateixos membres del partit. El socialisme local estava dividit, i alguns optaren, a l'últim moment, per presentar una candidatura local amb el nom de Partit d'Alcoi, encapçalat per Júlia Company, fins aleshores una jove socialista amb un gran futur polític, mentre Josep Sanus recolzava la iniciativa figurant en els darrers llocs de la llista.

EU es presentava com a una nova coalició, l'Entesa, on pretenia agrupar tota la gent vinculada a diferents grups de l'esquerra local i, a més, aleshores intentava recuperar l'espai polític de l'esquerra aprofitant la divisió socialista. La defensa de la sostenibilitat i la participació ciutadana foren els eixos del seu projecte amb el lema «Un altre poble és possible».

El Bloc canvià novament de candidat a l'alcaldia i presentà el catedràtic d'institut Francesc Xavier Blay, persona de reconeguda trajectòria professional i personal, que buscava donar una forta empenta al nacionalisme valencià a Alcoi perquè el considerava com la veu necessària, alhora que proposava austeritat, transparència i participació.

Altres partits que també es presentaren foren *Unidos por Alcoy*, una candidatura independent i sense identificació ideològica clara, tot i que apropada al republicanisme, on figurava Joaquín Corbí com a cap de llista, un jove vinculat al món dels escacs local (president del Club Tabiya), que incidia en el treball i en les comunicacions. UAREP eren les sigles d'Una Altra Democràcia és Possible, una llista basada en part de la societat civil alcoiana, vinculada a grups de l'esquerra, amb David Calatayud, com a cap de llista. *Iniciativa Independiente* era una candidatura independent que volia enfrontar-se als partits tradicionals, amb el lema «*La vocación de Alcoy: más polígonos e industria*».

Per fi, hi hagué un debat als diferents mitjans de comunicació local entre els candidats de PSPV-PSOE i PP, en TV (Canal 37) i Radio Alcoy. El debat va ser prou decebedor, amb continus reprovaments mutus. Les despeses oficials de totes les candidatures pujaren fins als 60.000 €. Així i tot, estava clar que les coses començaven a canviar perquè hi hagué molts menys anuncis electorals a la premsa local, i molts més cartells als fanals dels carrers més importants de la ciutat, quasi com en les eleccions generals. El nombre d'enquestes augmentà a poc a poc (en foren dues) i donaren aquestos resultats:

Taula 19.

Enquestes electorals de maig de 2003

Radio Alcoy	Información
PP 34%	PP 51%
PSOE 27%	PSOE 32%
Entesa 11%	Entesa 7%

Les dues enquestes fallaren, perquè deixaven el Bloc fora de l'ajuntament i mostraven una pujada de l'Entesa (que finalment no es va produir en no sumar més que abans amb Esquerra Unida i Nova Esquerra), però sí que encertaren la victòria absoluta dels populars i la derrota estrepitosa dels socialistes.

Taula 20.

Cens de les eleccions del 25-5-2003

Cens	49.847
Vots	34.836
Blancs	561
Nuls	228

Taula 21.

Resultats de les eleccions del 25-5-2003

Font: *Ciudad*, 26-5-2003. Elaboració pròpia

Partits	Vots	%	Regidors
PP	16.226	46'9	13
PSOE	10.034	28'9	8
ENTESA	4.258	12'5	3
BLOC	2.100	6'1	1
PDA	1.029	2'0	0
UIA DEP	92	0'2	0
II	176	0'5	0
Units per Alcoi	149	0'4	0

L'Entesa feu una lectura poc crítica dels seus resultats en culpar el Bloc de restar-li vots. Amb la victòria per majoria absoluta del Partit Popular, Miguel Peralta revalidava l'alcaldia. L'esgotament de tants anys de govern socialista, la seua divisió, l'eixida per la porta de darrere de Sanus i la gent a ell vinculada, amb la creació del Partit d'Alcoi, partit de curta vida, comportaren la davallada històrica de l'esquerra a Alcoi. Però, com va afirmar Amando Vilaplana, «el que és segur és que dins de quatre anys nosaltres (PSPV-PSOE) tornarem a estar aquí, i tal volta altres no».

Al final hi havia quatre partits a l'Ajuntament: el Partit Popular, amb una aclaparadora victòria i una còmoda majoria absoluta, el PSPV-PSOE, amb la pèrdua de l'alcaldia i un treball d'autocrítica interna i local per a fer; l'Entesa, capaç de mantenir posicions però sense arribar a la força del PCE de 1979 ni aprofitar la conjuntura de desorientació socialista, i el Bloc, finalment i després de molts intents nacionalistes d'entrar a l'Ajuntament (en una ciutat en teoria prou valencianista).

Els qui no hi entraren foren el Partit d'Alcoi (mil vots, molts d'ells procedents dels socialistes); *Unidos Por Alcoy* (sobre 150 vots) i, per últim, UADEP (que no arribà als 100 vots ni tampoc minvà la massa electoral de l'Entesa).

Un dels moments més significatius de la legislatura fou quan Peralta deixà l'alcaldia en ser nomenat conseller d'Indústria, Comerç i Turisme de la Generalitat Valenciana el 21 de juny de 2003. No va arribar a estar ni un mes d'alcalde en esta legislatura. Poc més d'un any després, l'agost del 2004, canvià de conselleria passant a la de Justícia, Interior i Administracions Públiques. Arran de la dimissió de Peralta, fou elegit alcalde el popular Jordi Sedano.

Discurs de l'alcalde Miguel Peralta davant l'oposició (AFXT)

Discurs de Jordi Sedano davant el seu equip de govern, després de la dimissió de Peralta (AFXT)

Públic assistent al Saló de Plenaris el dia de la proclamació de Jordi Sedano com a nou alcalde (AFXT)

6.7. LES ELECCIONS DEL 27 DE MAIG DE 2007

Aquestes eleccions oferiren una lluita per l'Ajuntament entre set partits o coalicions. El Partit Popular presentà Jordi Sedano, fins aleshores alcalde («interí» per a l'oposició), qui va demostrar una gran capacitat i carisma davant l'electorat, amb una campanya molt personalista i populista amb el missatge «*Confianza*, clar que sí, Jordi Sedano»⁶⁷.

Els socialistes, després del desastre de les anteriors eleccions, canviaren el seu candidat, amb Patricia Blanquer, també una militant de tota la vida i vinculada feia anys al consistori. En realitat era la primera dona amb certes possibilitats d'arribar a l'alcaldia. Una de les prioritats de Blanquer era millorar el servei del ferrocarril Alcoi-València. Per la seua part el Bloc, davant els bons resultats de la convocatòria anterior, repetia amb Francesc Blay com alcaldable, i mentrestant esperava possible aliances postelectorals. Presentà Paco Blay com a possible alcalde amb el lema «Per un Alcoi capital. Paco Blay un bon alcalde per al canvi». Esquerra Unida tornà a les sigles originals, però amb més integrants a la coalició (l'Entesa i els Verds), i prenent com a

Panoràmica dels assistents al míting de Sedano en la Llotja de Sant Jordi (AFXT)

prioritat la ciutat: «Alcoi, el nostre compromís». Altres partits renunciaren a presentar-se a Alcoi, com ara Unió Valenciana (pràcticament desaparegut a la ciutat, encara que un grup de gent vinculats a ells i als populars s'hi presentava amb el nom de *Coalición Valenciana*), el Partit d'Alcoi (com avisà Amando Vilaplana), II, UADEP i UNIPA.

Per altra banda, hi hagué tres nous partits: el *Partido Socialdemócrata* (PSD), que presentà com a cap de llista Ramón Ruiz, amb l'eslògan «*Nuevas ideas, nuevas formas*»; *Coalición Valenciana*, amb Pedro García, un brigada jubilat de l'Exèrcit de Terra, amb el lema «*Atrévete a cambiar*» i la curiosa afirmació que «anaven a complir la llei» (sic); i Esquerra Republicana, per primera vegada des de la Segona República, amb Josep Rafel Cortés i l'eslògan «Perquè vols, recuperem Alcoi».

Taula 22.

Cens de les eleccions del 27-5-2007

Cens	48.954
Vots	33.776
Blancs	500
Nuls	170

Taula 23.

Resultats de les eleccions del 27-5-2007

Font: *Ciudad*, 28-5-2007. Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PP	16.790	49'8	13
PSOE	10.985	32'6	9
BLOC	2.420	7'2	2
EU (Entesa i Verds)	2.363	7'0	1
CV	198	0'5	0
ER	238	0'7	0
PSD	100	0'3	0

El resultat final era el previst i el Partit Popular, amb Jordi Sedano, va revalidar la majoria absoluta.

Patricia Blanquer, candidata a l'alcaldia pel PSPV-PSOE, diposita el seu vot (AFXT)

Francesc Blay (Bloc) felicita Rafa Carbonell, el seu company de partit (AFXT)

Jordi Sedano, després d'haver estat elegit, sosté la vara d'alcalde (AFXT)

El PSPV-PSOE de Patricia Blanquer no fou capaç d'aconseguir l'alcaldia, encara que feu certa millora en pujar tres punts i un regidor, però no suficient per a disputar l'alcaldia a la dreta local. Començà aleshores una lluita interna entre els socialistes alcoians que acabà amb Patricia fora de la política local i com a diputada al Congrés a Madrid. Esquerra Unida baixà i de bell nou no va poder aprofitar les oportunitats i es quedà amb un sol regidor. En canvi, sí que millorà el Bloc, no tant en el percentatge (sols pujà del 6 al 7%) com en la pujada d'un a dos regidors.

6.8. LES ELECCIONS DEL 22 DE MAIG DE 2011

S'hi presentaren set candidatures. En el Partit Popular figurava de nou Jordi Sedano com a cap de llista, amb la finalitat d'aconseguir revalidar la majoria absoluta del PP de les dues anteriors eleccions, tot i que no podien amagar ja les primeres lluites internes locals. Sedano tornà a fer una campanya dual, per un costat volien ocupar el centre polític («Centrados en Alcoy»⁶⁸), davant la presència d'UPyD, i al mateix temps, personalitzar la candidatura en Sedano («Clar que Jordi»).

Des de la seu del PSPV-PSOE, els militants segueixen els resultats electorals (AFXT)

Els socialistes continuaven intentant recuperar l'espai i el poder perdut, i tornaren a canviar de candidat, aleshores una cara nova, Antoni Francés, militant socialista des de 1995, i amb l'eslògan fàcil i repetitiu recordant Felipe González: «Protagonitza tu el canvi».

El Bloc hagué de canviar de candidat, en deixar la política activa el seu millor referent (Paco Blay) i presentà Rafa Carbonell, regidor a l'anterior legislatura, amb una idea senzilla: «Fia't de mi». Esquerra Unida també presentà nou cap de llista, i també regidor, Paco Agulló, encara que anirien sols amb les sigles d'Esquerra Unida, encara que aglutinaven més gent que abans.

Per altra banda hi havia noves candidatures locals, totes amb partits nacionals o provincials de referència però sense cap llista autènticament autòctona. Així UPyD (partit creat per Rosa Díez al 2007 i que es va convertir a les eleccions de 2008 en la cinquena força política estatal), sense arrels a la ciutat, es definia com a progressista, de centre polític i transversal, i presentà com a candidat l'alcoià Rafael Adrián. La seua cartelleria estava sempre presidida per la imatge de Rosa Díez i la seua estratègia era captar el vot indecís i desencantat en afirmar que

«els grans partits han deixat fora de la política els ciutadans». Unificació Comunista d'Espanya era una escissió del veterà PCE i es definia com marxista, leninista i maoista. I, per últim, el *Centro Democrático Liberal* (CDL), de gent vinculada en origen al CDS de Suárez i que després de la seua dissolució havia creat aquest partit, tot i que a la llarga acabaren integrats en el Partit Popular.

Entre les propostes electorals cal destacar que el PP volia ampliar el complex esportiu Eduardo Latorre; el CDL crear un concurs de música amb el nom d'Amando Blanquer i el Bloc que es pagaren amb agilitat els serveis i productes dels proveïdors de l'Ajuntament. En aquestes eleccions hi hagué de nou enquestes que donaven aquestos resultats:

Taula 24.

Enquesta electoral del 15-5-2011

Font: *Ciudad*, 12-5-2011. Elaboració pròpia

PP	40%	11
PSOE	26%	8
BLOC	18%	4
EU	4%	2
Altres	7%	0

Si es comparen enquesta i resultats, pot concloure's que les previsions van ser prou encertades en pronosticar una victòria sense majoria absoluta dels populars, una baixada dels socialistes (però mantenint el tipus) i una significativa pujada del Bloc i Esquerra Unida, que duplicaren el nombre de regidors. També hi hagué per primera vegada una enquesta amb la valoració personal dels candidats a alcalde que eren regidors.

Taula 25.

Enquesta electoral del 15-5-2011

Font: *Ciudad*, 12-5-2011. Elaboració pròpia

Rafa Carbonell (Bloc)	5'9
Paco Agulló (EU)	5'3
Jordi Sedano (PP)	5'2
Toni Francés (PSOE)	5'2

Cal destacar que tots aprovaren, cosa difícil d'imaginar a nivell nacional, on quasi ningú dels caps dels partits estatals ho feien. Així i tot, encara que les valoracions més altes de Carbonell i Agulló els feren duplicar els regidors, al final la majoria de vots foren per a Sedano i Francés, candidats dels dos grans partits i empatats en un 5 molt justet en la valoració personal.

Taula 26.

Cens de les eleccions del 22-5-2011

Cens	47.555
Vots	31.791
Blancs	490
Nuls	208

Taula 27.

Resultats electorals del 22-5-2011

Font: *Ciudad*, 23-5-2011. Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PP	12.256	38'4	11
PSOE	7.812	24'5	7
BLOC	6.096	19'1	5
EU	3.094	9'7	2
UPyD	969	3'0	0
CDL	712	2'2	0
UCE	132	0'2	0

Així com pronosticaren les enquestes, va guanyar el Partit Popular, però lluny de la majoria absoluta, la qual cosa va facilitar un govern de coalició entre PSPV-PSOE, Bloc i EU, que va convertir el socialista Antoni Francés en alcalde. Temps després, una crisi de confiança de la coalició va provocar el trencament del pacte de govern i la dimissió de Rafa Carbonell.

D'esquerra a dreta, els cinc regidors elegits pel Bloc: David Abad, Anna Raquel Serrano, Rafa Carbonell, Sabina Gregorio i Paco Blay (AFXT)

Antoni Francés camina entre el públic assistent per a ser proclamat alcalde (AFXT)

6.9. LES ELECCIONS DEL 24 DE MAIG DE 2015

Estes eleccions foren les últimes que coincidiren amb les autonòmiques. A Alcoi es presentaren set partits. El PSPV-PSOE, com era lògic, repetia amb l'alcalde Toni Francés i un eslògan de continuïtat («Millor per a tots»⁶⁹). Els populars, davant la pèrdua de l'alcaldia a les anteriors eleccions i les crisis internes a nivell local del partit, presentaren un nou candidat, Rafael Miró, director de l'IMPIVA, militant històric del PP, que va guanyar amb polèmiques i dubtes sobre el procés d'elecció per presidir el partit a Alcoi, a la candidata «sedanista» Carmina Nácher, i presentà per eslògan «*Por un Alcoy más grande*». Guanyar Alcoi, amb Estefania Blanes de candidata, era la marca local de la unió d'Esquerra Unida, Podem i Verds, sota el lema «Ara toca». Compromís, la nova coalició on s'integrà el Bloc, Iniciativa i Verds Equo, presentava un nou candidat (després de la marxa de Rafa Carbonell), David Abad, que va ser candidat també a les eleccions de 1999, ara amb el lema «Un alcalde amb decisió i diàleg, amb valentia».

Rafa Miró i Amalia Payá, candidats del PP (AFXT)

Pel que fa als nous partits que es presentaven a les eleccions, eren Canviar Entre Tots, una escissió local de Podem amb el candidat David Román (el sector oficialista, liderat per Naiara Davó, anava dins de la coalició Guanyar), feren una campanya de baixa intensitat; *Ciudadanos* s'hi presentà per primera volta a Alcoi i amb Jordi Sedano d'alcaldable,

Estefania Blanes, candidata de Guanyar Alcoi (AFXT)

novament amb una campanya personalista amb una fotografia del candidat i sense cap eslògan, però la seua elecció sense primàries va suposar l'abandonament d'un grup de fundadors locals; UPyD tornà a intentar entrar al consistori, però davant els dolents resultats anteriors canvià de candidat, amb David Sabido i el lema «*Si tú quieres, Alcoy cambia*».

Per primera vegada en les eleccions locals hi hagué debat en un espai públic, l'Àgora, encara que no participaren tots els partits amb representació a l'Ajuntament sinó únicament els candidats dels dos partits més votats al 2011, PSPV-PSOE i PP, amb la intenció evident de restar protagonisme i visibilitat a la resta de partits davant el temor del PSPV-PSOE a Guanyar i del PP a *Ciudadanos* i UPyD.

Taula 28. Cens de les eleccions del 24-5-2015

Cens	47.123
Vots	32.459
Blancs	476
Nuls	486

Taula 29.

Resultats electorals del 24-5-2015

Font: *Información d'Alacant*, 25-5-2015. Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PSOE	9.830	30'8	9
Guanyar	6.070	19'0	5
Compromís	3.958	12'4	3
Ciudadanos	4.926	15'4	4
PP	4.883	15'3	4
UPyD	1.083	3'4	0
CET	619	1'9	0

Els socialistes guanyaren les eleccions i recuperaren el 30% dels vots i un regidor més. Tornaren, després d'anys de supremacia dels populars, a ser els més votats, així i tot calia l'ajuda de Guanyar i Compromís per a dur la gestió diària i, sobretot, aprovar els pressupostos. Guanyar, amb moltes cares noves, joves i ben preparades, aconseguí els millors resultats locals de la seua història i va pujar a segona força política local, amb un 19% dels vots i 5 regidors. Compromís va davallar a conseqüència de la difícil gestió de les darreres

Jordi Sedano, Maribel Sánchez i José Miguel Antoli, candidats elegits de Ciudadanos (AFXT)

crisis internes i de govern amb els socialistes i passà de cinc a tres regidors, i del 19 al 12% dels vots. Altre fet destacat fou el *sorpasso* de *Ciudadanos* al PP, al qual superà en vots, tot i que acabaren empatats en el número de regidors, després que els populars perderen la meitat dels vots i set regidors.

6.10. LES ELECCIONS DEL 26 DE MAIG DE 2019

Per primera vegada des de 1987, les eleccions municipals no coincidiren amb les autonòmiques en avançar-les el president de la Generalitat, el socialista Ximo Puig, per fer-les coincidir amb les generals, també avançades pel president socialista Pedro Sánchez. Però en canvi hi tornaren a coincidir amb les eleccions europees.

Fet destacat en aquest panorama electoral fou la irrupció d'un nou partit, Vox, vinculat a l'extrema dreta i amb remembrances a la *Falange* i el franquisme. Encara que va ser invitat a participar en els debats electorals, malgrat no tenir representació a l'Ajuntament, decidí no anar-hi. Mentrestant Radio Alcoy encetà una sèrie de debats específics amb els candidats a regidors pel PSPV-PSOE, PP, Guanyar, Podem, *Ciudadanos* i Compromís.

Finalment, hi hagué set partits a les eleccions locals. El PP estrenà nou candidat, Enrique Ruiz, periodista de Radio Alcoy, qui encapçalà la llista com a independent i amb l'eslògan «*Creemos, vota Quique Ruiz*»⁷⁰. La campanya va estar molt centrada en Ruiz perquè confiaven que podria sumar més vots, a més d'incorporar fins un total

Quique Ruiz, cap de llista del PP, en la nit electoral (AFXT)

de deu independents. Pel PSPV-PSOE repetia com alcalde Antoni Francés i aspirava a la seua tercera legislatura, amb un lema de referències molt lligades a la ciutat i a les festes: «Per Alcoi i per Alcoi». Compromís repetia un antic candidat de 1995, Màrius Ivorra, amb l'eslògan «Canviat la vida». *Ciudadanos* tornava a presentar-se a la ciutat, però davant la retirada de Jordi Sedano de la vida política i després d'una nova lluita interna, la candidata seria Rosa García, fins i tot en contra de l'opinió dels afiliats locals, que preferien José Miguel Antolí, fins aleshores número dos del partit al consistori; Rosa, abans diputada autonòmica, fou avalada per la direcció nacional, i es presentà sota el lema compartit a nivell nacional i europeu «¡Vamos! Alcoy». Esquerra Unida retornà amb la mateixa marca de Guanyar Alcoi i amb una nova candidata, Sandra Obiol, i amb l'eslògan «Inconformistes». En esta ocasió, però, Podem es presentà en solitari, amb Naiara Davó com a cap de llista, l'eslògan «Alcoi vota Podem», tres independents i una gran quantitat de plataformes locals. Altra candidatura que també es presentava per primera volta a Alcoi fou *3ª Edad en Acción*, amb M.ª Dolores Calero de candidata i un únic eslògan centrat en les pensions i els pensionistes, «*Por tus presentes y futuras pensiones*»; era un partit xicotet d'àmbit nacional, que es va presentar en altres 16 ciutats, però sense el suport de la coordinadora local que defensa les pensions públiques o *la Plataforma en Defensa de las Pensiones Públicas*. Vox, que en les eleccions nacionals havia obtingut un bon resultat a Alcoi, es presentà a les municipals

Màrius Ivorra, cap de llista per Compromís (AFXT)

amb el candidat David Andrés Abad, un desconegut de la política local, i amb eslògan que mantenia el discurs estatal «*Por Alcoy*», amb un Alcoi pintat amb els colors de l'enssenya nacional, i «*Tu voz en el Ayuntamiento*».

En aquestes eleccions hi hagué també una enquesta, feta per *Alicante Plaza* a nivell provincial i per a totes les grans ciutats.

Taula 30.

Enquesta electoral de maig de 2019

Font: Alicanteplaza.es. Elaboració pròpia

Partit	% vots	Regidors
PSOE	30'7	8
PP	14'2	4
Ciudadanos	13'4	4
Compromís	9'3	2
Guanyar	11'2	3
Podem	12'5	3
Vox	6'2	1
3 ^a EEA	2'5	0

Sopar electoral en la seu de PODEM (AFXT)

El resultat final de les eleccions va ser el següent:

Taula 31.

Cens de les eleccions del 26-5-2019

Cens	47.123
Vots	32.459
Blancs	476
Nuls	486

Taula 32.

Resultats electorals del 26-5-2019

Font: *Información d'Alacant*, 27-5-2019. Elaboració pròpia

Partit	Vots	%	Regidors
PSOE	12.603	43'2	12
PP	4.756	16'3	4
Ciudadanos	2.473	8'4	2
Compromís	2.555	8'7	2
Guanyar	2.255	7'7	2
Podem	2.398	8'2	2
Vox	1.598	5'4	1
3 ^a EEA	228	0'7	0

En realitat, l'enquesta sols va encertar l'ordre dels dos partits més votats, perquè no va constatar la pujada dels socialistes (vorejant la majoria absoluta) ni tampoc la baixada de *Ciudadanos*, però en canvi van clavar el nombre de regidors de *Ciudadanos*, *Compromís*, *Guanyar*, *Podem* i *Vox*, així com que *3ª Edad en Acción* quedaria fora.

La diferència de vots respecte al 2015 fou significativa en *Ciudadanos*, que perdé 2.494 vots (va passar de 4.926 a 2.473 vots), quasi la meitat (del 15'4 al 8'4%), efecte derivat no sols de la política estatal sinó també de les lluites locals. *Compromís* seguí baixant en regidors i vots en perdre'n 1.262 i passar de cinc regidors en 2011 a tres en 2015 i dos en 2019. El PP sols hi perdia 145 vots però mantenia el tipus en repetir nombre de regidors i confirmar que l'aposta per gent independent havia eixit prou bé. Per altra banda, la separació de *Guanyar* i *Podem* també els va passar factura i deixaren de ser la segona força local. En cas d'anar junts i sumar vots

hagueren mantingut aqueix segon lloc i segurament el cinqué regidor, com a les anteriors municipals de 2015. Per últim, els socialistes consolidaven el seu govern en fregar quasi la majoria absoluta amb 12 regidors i una pujada de vots de més de 2.600 (43'2% dels sufragis). Així el PSPV-PSOE revalidava l'alcaldia per tercera vegada consecutiva. En la constitució del consistori, cada partit va votar al candidat respectiu, menys *Ciudadanos*, que no en va presentar cap i va votar en blanc. Així Antoni Francés tornava a ser alcalde amb els dotze vots dels regidors socialistes.

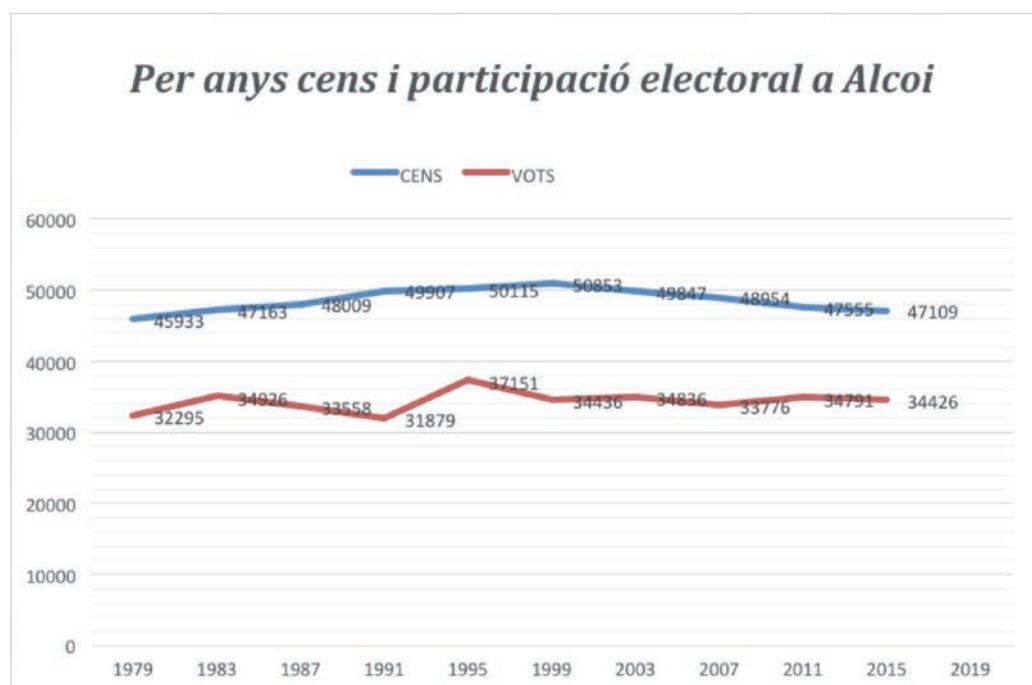
Els dotze regidors i regidores elegits pel PSPV-PSOE (AFXT)

CONCLUSIONS

Per començar l'anàlisi de les conclusions, cal donar primer una ullada a les gràfiques 1 i 2.

Gràfica 1.

Per anys, cens i participació electoral a Alcoi
Font Institut Nacional d'Estadística. Elaboració pròpia

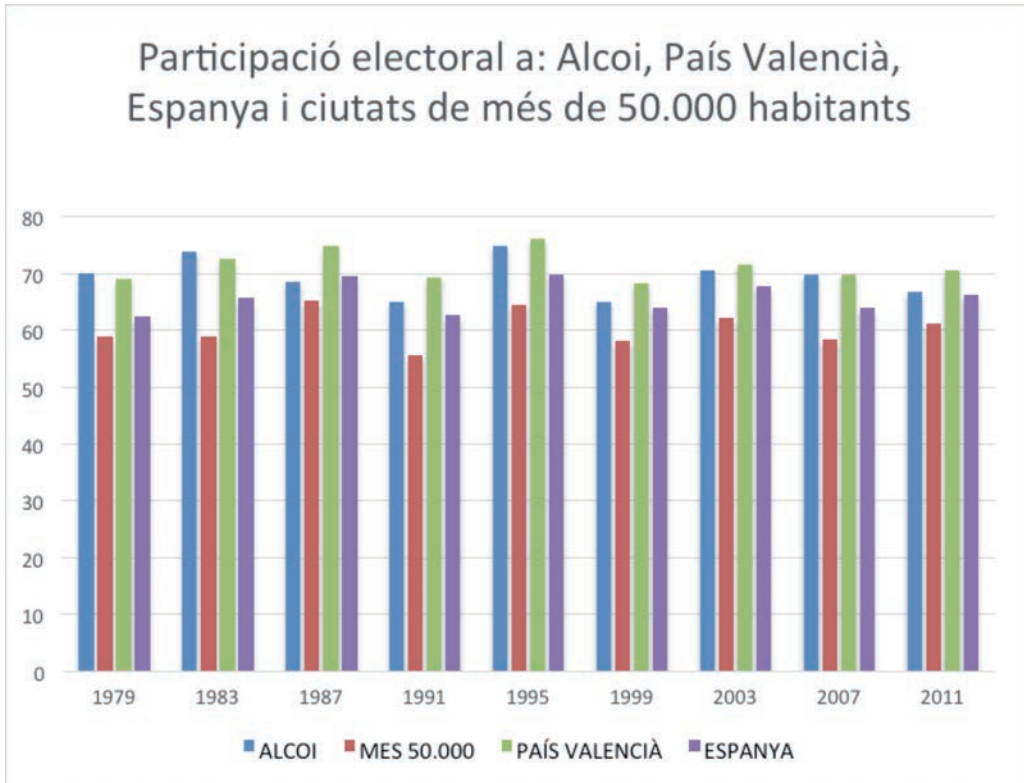

Allò més destacable és la relativament prou elevada participació electoral a la ciutat, sempre per damunt del 60%. També fa constar que la ciutat pateix un estancament poblacional molt important, perquè el cens solament pujà fins al 1999, i així i tot sempre amb poca força, una pujada lenta perquè no hi ve gent de fora a viure. A més a més, després va començar una davallada en la mateixa línia, i poc a poc la ciutat va perdent habitants, fins que en 2019 hi ha pràcticament la mateixa població que en 1983.

Gràfica 2.

Participació electoral a Alcoi, País Valencià,
Espanya i ciutats de més de 50.000 habitants

Font: Institut Nacional d'Estadística. Elaboració pròpia

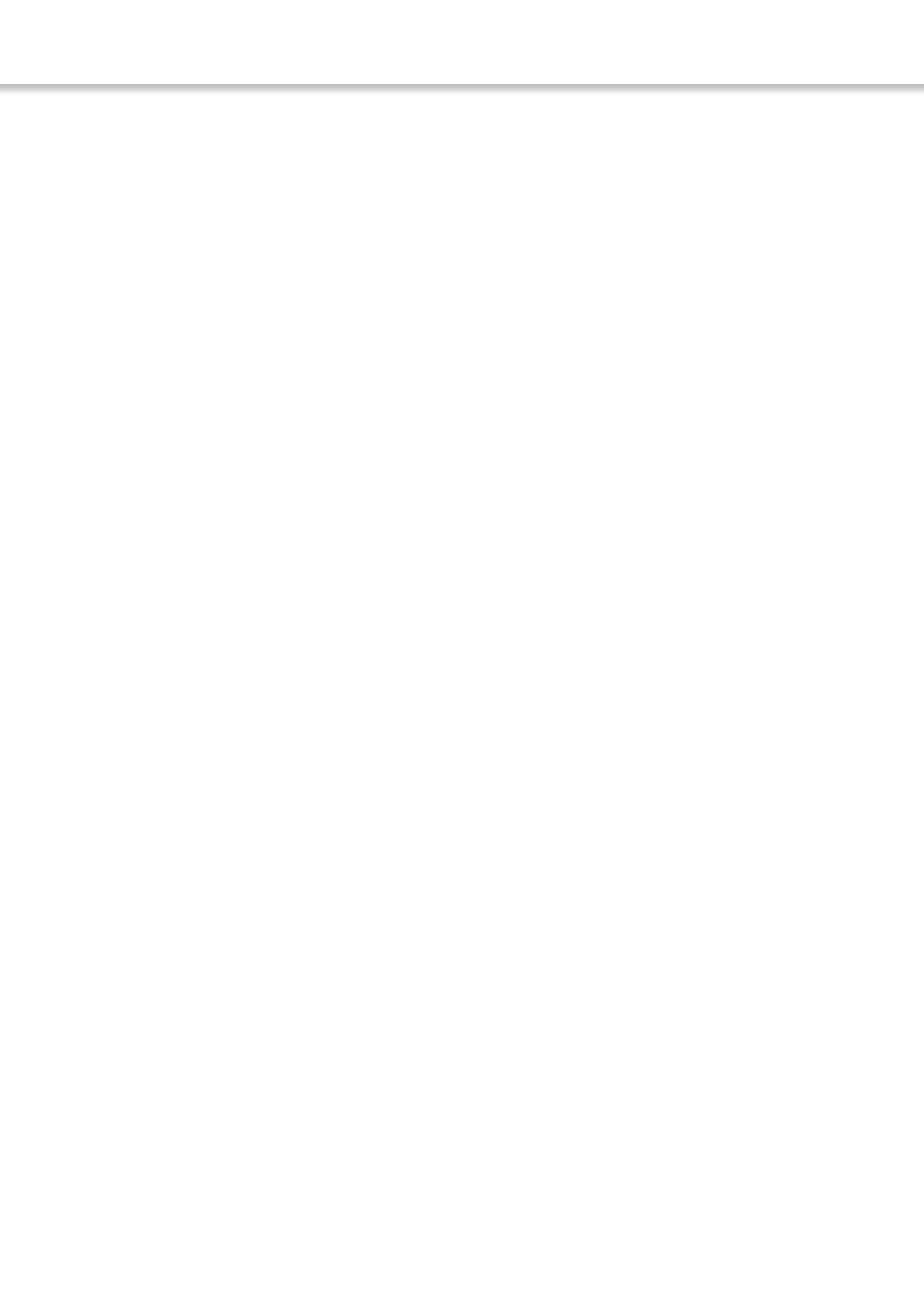
En la gràfica 2 comparem la participació electoral en quatre llocs diferents: Alcoi, País Valencià, les ciutats de més de 50.000 habitants i Espanya. Cal destacar l'alta participació a Alcoi, sempre un poc per damunt de la participació a les ciutats de més de 50.000 habitants i també per damunt de la mitjana del País Valencià, però quasi sempre empatats amb la mitjana d'Espanya. Així, la major participació a la ciutat serà del 74'9% l'any 1995 mentre a Espanya era també del 74'9%, però en 1987. Per altra banda, la participació més reduïda estarà al voltant del 65%: a Alcoi el 65'1% en 1991 i 1999, i a Espanya el 62'7% i 63'9% en els anys 1991 i 1999 respectivament. La participació electoral a Alcoi, doncs, no és gens destacable en cap sentit.

En fer una visió general de les 11 eleccions municipals es constata que hi hagué majories absolutes del PSPV-PSOE (1983, 1987 i 1991) i PP (2003 i 2007), una

coalició d'esquerres en 1999 (PSPV-PSOE, EU i NE), que acabà amb la dimissió de Sanus i l'entrada del popular Peralta d'alcalde, i un triomf del PP en 2011 però sense fruit perquè una nova coalició d'esquerres (PSPV-PSOE, EU i Bloc) donaria l'alcaldia als socialistes d'Antoni Francés.

Cal destacar a Alcoi que:

1. Sempre hi ha presència al consistori de dues forces polítiques significatives de centre-dreta, representades segons el moment per UCD o PP, i de centre-esquerra amb el PSPV-PSOE.
2. En el cas de governs en solitari o en coalició sempre l'alcalde és el candidat del partit majoritari (PSPV-PSOE o PP).
3. En el grup de dretes el PP poc a poc ha aconseguit acabar amb la competència d'altres partits (com PDP, UV o CV), tot i que falta saber què passarà amb *Ciudadanos*, si també acabarà dins dels populars o resistirà.
4. A l'esquerra la força majoritària i dominant sempre ha estat el PSPV-PSOE, encara que els comunistes, en totes les seues versions, han pogut resistir sense deixar mai l'Ajuntament, però sense ser sempre fonamentals per al govern municipal.
5. Els nacionalistes, tant de dretes com d'esquerres, mai no han constituït una força determinant. La dreta regionalista mai no ha arribat a obtenir cap regidor, mentre que el nacionalisme d'esquerra, després d'anys i anys per consolidar la situació sembla que a poc a poc va perdent espenta i podria quedar-se a la llarga altra vegada fora del consistori.
6. Cap partit o candidatura independent local ha aconseguit mai superar la barrera del 5% i entrar a l'Ajuntament.
7. Els partits nous, encara que foren a nivell estatal, tampoc han entrat mai a la primera ocasió, exceptuant el cas de 2015 de *Ciudadanos*.
8. Sols ha dimitit un alcalde, el socialista Josep Sanus, però després el popular Miguel Peralta deixà l'alcaldia per anar al govern de la Generalitat.
9. No hi ha hagut cap moció de censura a l'ajuntament, entre altres causes per no tenir mai l'oposició capacitat per guanyar-la.
10. Tots els alcaldes han estat hòmens, i poques dones s'han presentat com a cap de llista: Pilar Roperó (LCR), Encarna Valor (CIM), Júlia Company (PA), Patricia Blanquer (PSPV-PSOE) i María Dolores Calero (*3ª Edad en Acción*).
11. Hi ha en aquestes eleccions una participació per damunt de les ciutats de més de 50.000 habitants i també per damunt de la mitjana del País Valencià, però en canvi al mateix nivell que a la mitjana estatal.

ÍNDEX I ANNEXOS

ÍNDEX DE TAULES I GRÀFIQUES

Taula 1.	Exemple de distribució de vots per partits	35
Taula 2.	Exemple de repartiment de regidors per partits, segons la Llei d'Hont, en un poble imaginari	38
Taula 3.	Dates eleccions municipals (1979-2019)	39
Taula 4.	Total de regidors per candidatures i % sobre el total del vot a Espanya.	42
Taula 5.	Total de regidors per candidatures i % sobre el total de vots a la Comunitat Valenciana.	44
Taula 6.	Cens de les eleccions del 3-4-1979.	57
Taula 7.	Resultats de les eleccions del 3-4-1979	57
Taula 8.	Cens de les eleccions del 8-5-1983	66
Taula 9.	Resultats de les eleccions del 8-5-1983	66
Taula 10.	Cens de les eleccions del 10-6-1987	69
Taula 11.	Resultats de les eleccions del 10-6-1987	70
Taula 12.	Dones candidates a regidores a la comarca.	75
Taula 13.	Cens de les eleccions del 26-5-1991 (vots blancs i nuls)	75
Taula 14.	Resultats de les eleccions del 26-5-1991.	75
Taula 15.	Cens de les eleccions del 28-5-1995	77
Taula 16.	Resultats de les eleccions del 28-5-1995	77
Taula 17.	Cens de les eleccions del 13-6-1999	80
Taula 18.	Resultats de les eleccions del 13-6-1999.	80
Taula 19.	Enquestes electorals de maig de 2003	83
Taula 20.	Cens de les eleccions del 25-5-2003	84
Taula 21.	Resultats de les eleccions del 25-5-2003	84
Taula 22.	Cens de les eleccions del 27-5-2007	88
Taula 23.	Resultats de les eleccions del 27-5-2007	88
Taula 24.	Enquesta electoral del 15-5-2011	92
Taula 25.	Enquesta electoral del 15-5-2011	92
Taula 26.	Cens de les eleccions del 22-5-2011	93
Taula 27.	Resultats electorals del 22-5-2011	93
Taula 28.	Cens de les eleccions del 24-5-2015	95
Taula 29.	Resultats electorals del 24-5-2015	96
Taula 30.	Enquesta electoral de maig de 2019	98
Taula 31.	Cens de les eleccions del 26-5-2019	98
Taula 32.	Resultats electorals del 26-5-2019	98
Gràfica 1.	Per anys, cens i participació electoral a Alcoi	101
Gràfica 2.	Participació electoral a Alcoi, País Valencià, Espanya i ciutats de més de 50.000 habitants	102

ANNEX ALCALDES (1812-2019)

1812		Altet Miralles, José	Corregidor
1820	març	Pascual, Luis	
1835	desembre	Abad Barceló, Francisco	Primer ajuntament constitucional de l'època isabelina
1844	març	Pascual Bonanza, Miguel	Nomenat pel conde Rocali
1844	agost	Moltó Gálvez, Lorenzo	
1851	juny	Gálvez Estaña, Manuel	Nomenat per Isabel II
1853	maig	Gisbert Núñez, Joaquín	Va ser diputat provincial al 1858
1856	maig	Vicens Varela, Antonio	Fundador de la Banca Vicens al 1848
1869	octubre	Pérez Llacer, Antonio	
1873		Albors Blanes, Agustín	Conegut com <i>Pelletes</i> . Membre del Partit Progressista i després del Partit Republicà Democràtic Federal, alcalde durant la Primera República, va morir durant la revolució del Petrolí. Participà a la revolució de Boné al 1844 i després s'exilià a França. També va ser diputat a les Corts
1887	juny	Pérez Jordà, Rafael	Nomenat per reial ordre
1895	juliol	Moltó Valor, Francisco	Del Partit Conservador, nomenat per la regent Maria Cristina. Alcoi, 1835-1900. Paperer i polític, un dels signants del Manifest Revolucionari de setembre de 1868. Cap del Partit Conservador local durant la Restauració. Diputat provincial i alcalde. Segon president del <i>Monte de Piedad</i>

1901	desembre	Reig Aguilar-Tablada, Santiago	Liberal. Llicenciat en dret, treballà per a <i>La Electricista Alcoyana</i> i el <i>Monte de Piedad</i> . Membre del Partit Liberal (sector demòcrata liderat per José Canalejas), a les eleccions generals espanyoles de 1910 fou elegit diputat per Dénia. A la mort de Canalejas es va apartar de la política
1909	juny	Pascual Pastor, Vicente	Liberal. Arquitecte format a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. En 1891 esdevé Arquitecte Municipal d'Alcoi. Alterna eixe càrrec amb la docència a l'Escola d'Arts i Oficis, de la qual seria director el 1903. Entre 1909 i 1913, alcalde. President també del <i>Monte de Piedad</i> i del <i>Círculo Industrial</i>
1913	desembre	Gisbert Boronat, Camilo	
1914	novembre	Moltó Pascual, Francisco	Seguidor de Maura, fou un dels reorganitzadors del Partit Liberal Conservador a Alcoi i candidat a les eleccions a Corts de 1905, però fou derrotat per José Canalejas. Alhora, treballà com a advocat del Banc d'Espanya, conseller (1908) i vicepresident (1916) del <i>Monte de Piedad</i> , i també fou conseller de l'empresa Papereres Reunides, secretari de la <i>Mutualidad de Levante</i> i de la <i>Textil Alcoyana</i> . Alcalde d'Alcoi i diputat provincial de 1914 a 1917, però els liberals l'acusaren de no jugar net. El 1919 participà en el II Congrés de la Confederació Patronal Espanyola celebrat a Barcelona, on defensà la línia de repressió del moviment sindicalista i de les reivindicacions obreres. Durant la Dictadura de Primo de Rivera fou un destacat dirigent de la <i>Unión Patriótica</i> . Després de les eleccions de 1931 es va unir a la Dreta Regional Valenciana, però fou elegit diputat per la província d'Alacant per Acció Popular dins les llistes de la CEDA a les eleccions de 1933. En les de 1936 fou candidat de la CEDA però no fou escollit. Durant la Guerra Civil li fou imposat un <i>impost revolucionari</i> per <i>desafecte</i> . Posteriorment fou declarat fill predilecte d'Alcoi
1915	agost	Payá Pérez, Miguel	

1917	juny	Moltó Pascual, Francisco	Vegeu 1914
1917	desembre	Payá Miralles, Francisco	
1917	desembre	Terol Pastor, Camilo	
1918	gener	Pérez Barceló, Enrique	Membre destacat del Partit Liberal
1919		Martí Pérez, Benito	Afí al sector demòcrata de José Canalejas
1923	octubre	Albors Raduán, Enrique	Dictadura de Primo de Rivera
1927	març	Juan Solbes, Enrique	
1927	novembre	Solbes García, Gaietano	
1929	juliol	Moltó Pascual, Francisco	Vegeu 1914 i 1917
1930	març	Abad Carbonell, Miguel	
1931	abril	Francés Sanchis, Antonio	Membre del Partit Radical de Lerroux i també d' <i>Alianza Republicana</i> . Republicà històric, fou membre de la Junta Provisional de 1931, quan ocuparen el poder municipal. Elegit primer alcalde de la II República per unanimitat, però poc temps després dimitia, per a tornar a ocupar l'alcaldia en novembre de 1932, fins a la tardor de 1934
1931	juliol	García Mataix, Enrique	Segon alcalde de la República, quan les diferències ideològiques dels republicans foren patents. Membre local destacat del Partit Radical Socialista, president local del partit i seguidor de Juan Botella Asensi. Propietari d'una fàbrica de paper
1932	novembre	Francés Sanchis, Antonio	Vegeu 1931

1934	octubre	Ferrándiz Boronat, Rafael	Alcalde designat per la Comissió Gestora després de la dissolució de l'ajuntament la tardor de 1934. Membre del Partit Republicà Radical i alcalde en el moment del conflicte per la propietat dels edificis religiosos de la ciutat
1935	març	Sanz Herrero, José	Regidor des de 1931, membre del Partit Republicà Radical, nomenat president de la Comissió Gestora pel governador civil després de la dimissió de Rafael Ferrándiz
1936	febrer	Botella Asensi, Evaristo	Sempre darrere de la figura política del seu germà Juan, afiliat primer al Partit Republicà Radical i després a Esquerra Radical Socialista. Alcalde en el moment del colp d'estat de juliol del 36, va evitar l'eixida al carrer dels militars de la caserna, però va dimitir a l'octubre deixant pas al Comitè Revolucionari. Durant la guerra serà encarregat de l'abastiment d'Albacete i Alacant. Detingut l'abril de 1939 i afusellat després d'un sumaríssim
1936	octubre	Miró Pérez, Jorge	Teixidor i secretari general d'UGT a Alcoi. Durant la Guerra Civil, president del Consell Econòmic, Polític i Social. El 28 de març de 1939 va eixir des d'Alacant en el <i>Stanbrook</i> camí de l'exili a Orà, on va morir al 1960 amb 82 anys
1937		Morales Cots, Cándido	Consell Econòmic, Polític i Social
1939	febrer	Jordà Silvestre, Francisco	Consell Econòmic, Polític i Social
1939		Quiles Aznar, Jorge	Darrer alcalde de la República, va entregar el poder municipal a les tropes franquistes el 29 de març de 1939
1939	març	Carbonell Muntó, Javier	Primer alcalde franquista, president de la Comissió Gestora, delegat local de <i>Falange</i>
1942	febrer	Aracil Casasempere, Romualdo	President de la <i>Textil Alcoyana</i> , conseller del <i>Monte de Piedad</i> i President del Patronat de la Joventut Obrera
1943	juny	Valls Cantó, Rafael	Cap comarcal dels Sindicats Verticals

1944	juliol	Matarredona, Miguel	Industrial, últim alcalde de la Comissió Gestora
1947	octubre	Boronat Picó, Francisco	Industrial, primer alcalde de la coneguda com a democràcia orgànica dels tres terços
1951	novembre	Albors Vicens, Enrique	Enginyer, conseller de <i>Papeleras Reunidas i del Monte de Piedad</i> , i procurador a les Corts franquistes
1954	febrer	Oltra Moltó, Enrique	Enginyer i doctor en dret, governador civil i procurador a les Corts franquistes. Secretari General d'Universitats Laborals. Diputat provincial de València. Governador civil d'Àlaba, Guipúscoa, Múrcia i València. Va impulsar la creació de l' <i>Instituto Alcoyano de Cultura Andrés Sempere</i> . Medalla d'or de la ciutat
1963	febrer	Vitoria Laporta, Francisco	Metge. Va lliurar a Madrid la primera medalla d'or de la ciutat a Franco
1972	setembre	Silvestre Andrés, Jorge	President de la Diputació d'Alacant durant els darrers anys del franquisme i procurador en les Corts franquistes. President de l'Associació de Sant Jordi. President de <i>Papeleras Reunidas</i> i en 1963 president del <i>Monte de Piedad</i> ; quan esta entitat es va fusionar amb la Caixa d'Estalvis d'Alacant i Múrcia, fou nomenat vicepresident. Conseller del Banc d'Espanya i de <i>La Unión Alcoyana</i>
1975	març	Terol Aznar, Rafael	Advocat, empresari tèxtil. No va acceptar la secretaria local del <i>Movimiento</i> . Creador de la Unió de Municipis de la Muntanya. Diputat provincial. Degà del Col·legi d'Advocats. Medalla d'Or del Treball i la de San Raimundo de Peñafort
1977	abril	García Rodríguez, Alberto Emilio	Empresari amb bones relacions amb els cercles monàrquics i la família Oriol Urquijo. Promotor de l'associació política <i>Unión Nacional Española</i> . Fundà i presidí la Casa d'Andalusia. Directiu del <i>Seminario de Estudios Alcoyanos</i> i darrer alcalde franquista abans de les primeres eleccions municipals democràtiques del 1979

1979	abril	Sanus Tormo, Josep	Pèrit Industrial i mestre. Alcalde gràcies a un pacte amb el PCE. Va obtenir majories absolutes de 1983 a 1995. Membre executiu de la Federació Valenciana de Municipis i també de l'espanyola. Diputat a les Corts espanyoles i a les valencianes. Dimití el juliol del 2000
2000	juliol	Peralta Viñes, Miguel Ignacio	Llicenciat en dret. Vicepresident de la Diputació Provincial d'Alacant (2000). Deixà l'alcaldia al juny del 2003 en ser nomenat conseller d'Indústria, Comerç i Turisme de la Generalitat Valenciana. Després conseller de Justícia, Interior i Administracions Públiques. Al 2008 diputat nacional
2003	juny	Sedano Delgado, Jordi	Llicenciat en sociologia i treballador de banca. Proper ideològicament a UCD, no entrà en política fins al 1999 gràcies a la seua amistat amb l'anterior alcalde Miguel Peralta. Alcalde a les eleccions municipals de 2003 i 2007. Cap de l'oposició en 2011-2012. Deixà el Partit Popular el 10 de setembre de 2012 i passà a <i>Ciudadanos</i>
2011	maig	Francés Pérez, Antoni	Diplomat en Ciències Empresarials i Llicenciat en Administració i Direcció d'Empreses. Consultor d'Empreses i professor associat de la Facultat d'Econòmiques de la Universitat d'Alacant. Militant del PSPV-PSOE des de 1995, és Secretari General de l'Agrupació Local des de 2008. Regidor des del 2007, alcalde des de 2011, diputat Provincial des de 2015 i president del Consorci de les Comarques Centrals des d'abril de 2016. Arribà a l'alcaldia amb un pacte de l'esquerra local, i després guanyà les eleccions cada vegada amb més regidors

NOMENCLATOR DE SIGLES

Arxius

AAVZN	Arxiu Associació de Veïns Zona Nord
AFC	Arxiu fotogràfic Periòdic <i>Ciudad</i>
AFGB	Arxiu fotogràfic Guarderia de Batoi
AFI	Arxiu fotogràfic Periòdic <i>Información</i>
APG	Arxiu de Paco Grau
AFVB	Arxiu fotogràfic Vicente Boronat.
AFXT	Arxiu fotogràfic Xavi Terol
AMA	Arxiu Municipal d'Alcoi
FMA	Fototeca Municipal d'Alcoi

Partits i coalicions polítiques

AP	Alianza Popular
CCOO	Comissions Obreres
CD	Coalición Democrática
CDL	Centro Democrático Liberal
CDS	Centro Democrático y Social
CET	Canviem entre tots
CIM	Candidatura Independent de Minusvàlids
CP	Coalición Popular
CV	Coalició Valenciana
ER	Esquerra Republicana
EU	Esquerra Unida
FE	Falange Española
FEYJONS	Falange Española y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista
II	Iniciativa Independent
LCR	Lliga Comunista Revolucionària
NDA	Nacionalistes d'Alcoi
NE	Nova Esquerra
PA	Partit d'Alcoi
PCE	Partit Comunista d'Espanya
PDP	Partido Demócrata Popular
PE	Partit d'Esquerres
PH	Plataforma Humanista

PNV	Partit Nacionalista Valencià
PP	Partit Popular
PRUC	Partit Revolucionari Unificat Comunista
PSD	Partit Socialdemòcrata
PSOE	Partit Socialista Obrer Espanyol
PSPV	Partit Socialista del País Valencià
PTE	Partit dels Treballadors d'Espanya
PTE/UC	Partit del Treball / Unitat Comunista
3 ^a EEA	Tercera Edat en Acció
UV	Unió Valenciana
UA	Unit per Alcoi
UADEP	Una altra democràcia és possible
UCD	Unión del Centro Democrático
UCE	Unificació Comunista d'Espanya
UDI	Unitat Democràtica Independent
UIA	Unitat Independent d'Alcoi
UNIPA	Units per Alcoi
UPR	Unió Popular Republicana
UPV	Unitat del Poble Valencià
UPYD	Unión, Progreso y Democracia

NOTES

- 1 Per a més informació consulteu: ONETO, José, *Arias entre dos crisis, 1973-1975*, Madrid: Información y Publicaciones, 1975; TUSELL, Javier, i QUEIPO DE LLANO, Genoveva G., *Tiempo de incertidumbre: Carlos Arias Navarro, entre el franquismo y la Transición (1973-1976)*, Barcelona: Crítica, 2003.
- 2 FERNÁNDEZ MIRANDA, Pilar y Alfonso, *Lo que el Rey me ha pedido: Torcuato Fernández Miranda y la reforma política*, Barcelona: Plaza y Janés, 1995.
- 3 PRESTON, Paul, *El triunfo de la democracia en España*, Barcelona: Grijalbo, 2001, pàgs. 113-163.
- 4 Existeix una abundant bibliografia sobre la transició democràtica espanyola que apareix reflectida per diferents autors: GÓMEZ YÁNEZ, José Antonio, «Bibliografía sobre la transición a la democracia en España», en TEZANOS José Félix, COTARELO Ramón, DE BLAS Andrés (eds). *La transición democrática española*, Madrid: Sistema, 1989, pàgs. 807-855; SOTO CARMONA, Álvaro, *La transición a la democracia. España, 1975-1982*, Madrid: Alianza, 1998, pàgs. 161-177; i TUSELL Javier, *Historia de España en el siglo XX, IV. La transición democrática y el gobierno socialista*, Madrid: Taurus, 1999, pàgs. 248-260.
- 5 TAMAMES, Ramón, *La economía española 1975-1995*, Madrid: Temas de Hoy, 1995, pàg. 40.
- 6 Íbidem, pàg. 98.
- 7 REINARES, Fernando, «Democratización y terrorismo en el caso español», en TEZANOS, José Félix, COTARELO, Ramón, DE BLAS, Andrés, *op. cit.*, pàg. 627.
- 8 TUSELL, Javier, *op. cit.*, pàgs. 88-90.
- 9 PRESTON, Paul, *op. cit.*, pàg. 173.
- 10 MELLA MÁRQUEZ. Manuel, «Los grupos de presión en la transición política». en TEZANOS, José Félix, COTARELO, Ramón, DE BLAS, Andrés (eds), *op. cit.*, pàg. 166.
- 11 PARRA VERDÚ, Pedro Juan, *Tardofranquismo y transición democrática en Alcoy: 1973-1979*, Alcoi: Misèria i Companyia, 2008, pàg. 107.
- 12 GARCÍA RODRÍGUEZ, Alberto Emilio, *Diario de sesiones. Memorias del alcalde de la transición*, Alacant, 1983, pàgs. 72-82.
- 13 BERENGUER BARCELÓ, Julio, *Historia de Alcoy*, t. III, Alcoi: Luis Llorens, 1977, pàgs. 500-501.
- 14 *Boletín informativo municipal del Ayuntamiento de Alcoy*, n.º 11, 1972.
- 15 PARRA VERDÚ, Pedro Juan, *op. cit.*, pàgs. 109-110.
- 16 MOLTÓ SOLER, Floreal, «Jorge Silvestre Andrés, un año al frente de la Alcaldía de Alcoy», en *Ciudad*, 9-10-1973.
- 17 PARRA VERDÚ, Pedro Juan, *op. cit.*, pàgs. 110-111.
- 18 «Los 30 meses de Jorge Silvestre», en *Información*, 18-3-1975.
- 19 PÉREZ JORDÁ, E., «Don Rafael Terol Aznar, nuevo alcalde», en *La Verdad*, 1-5-1975.
- 20 TEROL AZNAR, Rafael, *Un alcalde para la transición (5 de mayo de 1975-27 abril de 1977)*, Alcoi, 1983, pàgs. 15-16 i 24-29.
- 21 Vegeu PARRA VERDÚ, Pedro Juan, *op. cit.*
- 22 *Ídem*, pàgs. 265-268.
- 23 GARCÍA RODRÍGUEZ, Alberto Emilio, *op. cit.*, pàgs. 26, 57 i 61.
- 24 «No se celebró la Permanente Municipal. Solo acudió un concejal», en *Ciudad*, 5-8-1977.
- 25 «Proyecto inmediato: Comisión Mixta Ayuntamiento-vecinos», en *Información*, 30-6-1977.
- 26 «Una comisión de vecinos, partidos y sindicales se entrevistaron con el alcalde», en *La Verdad*, 13-9-1977.
- 27 «Esta tarde a las 8 la manifestación del agua», en *La Verdad*, 20-7-1978; FERRER, Pepe, «Incidentes en la manifestación del agua», en *La Verdad*, 21-7-1978; «La manifestación del agua pudo terminar en tragedia», en *Ciudad*, 22-7-1978.
- 28 «Ese no es el camino», en *Ciudad*, 22-7-1978.
- 29 BOTELLA, José Vicente, «No más lo del jueves», en *Información*, 22-7-1978.

- 30 “Batoy. Siguen los encierros. Alcalde: *Los depósitos están preparados desde el miércoles*», en *Ciudad*, 22-4-1978.
- 31 “La guardería a la carga. Batoy: Manifestación silenciosa en el Pleno», en *Información*, 29-4-1978; i «Pleno con carteles y protesta silenciosa», en *Ciudad*, 29-4-1978.
- 32 “El ayuntamiento aprueba las peticiones. Terminó ayer tarde el encierro de la guardería de Batoy», en *La Verdad*, 30-4-1978; i «Fundación pública para la guardería de Batoy», en *Información*, 6-5-1978.
- 33 BOE n.º 173, del 21-7-1978.
- 34 POWELL, Charles, *España en democracia, 1975-2000*, Barcelona: Plaza y Janés, 2002, pàg. 240.
- 35 PARRA VERDÚ, Pedro Juan, *op. cit.*, pàg. 376.
- 36 SANZ DÍAZ, B.; FELIP SARDÀ, J. M., «Política y políticos valencianos, 25 años: 1975-2000», *Del tardofranquismo al Estatuto de Autonomía (1975-1982)*, València: Ed. Gules, 2002, tom I, pàg. 321.
- 37 AGUILÓ LÚCIA, Luis: «Las elecciones del 3 de abril de 1979 en el País Valenciano», en AGUILÓ LÚCIA, Luis *et alii*, *Atlas electoral valenciano (1977-1979)*, València: Institució Alfons el Magnànim, 1986, pàg. 141 i 144. Segons les dades aportades per aquest professor, mentre que els pobles d'Andilla, Aiello de Rugat, Benagéber, Beniflà, Benissuera, Carrícola i Castellonet, amb 1.186 habitants, tenien 35 regidors, la ciutat de València, en tenia 35, per a una població de quasi 800.000 habitants.
- 38 SANTACREU SOLER, J.M.; GARCIA ANDREU, M., *Elecciones i partits polítics a la Comunitat Valenciana*, Alacant: Universitat d'Alacant, 1995, pàg. 84.
- 39 SANZ DÍAZ, B., *Sociología y política del socialismo valenciano (1939-1989)*, València: Institució Alfons el Magnànim, 1990, pàg. 101, 114 i 115.
- 40 “Balance de un año municipal: sin elecciones y en quiebra», en *Ciudad*, 23-12-1978.
- 41 Segons l'article 5é de la llei aprovada per les Corts i publicada en el BOE n.º 173, el 21-7-1978.
- 42 Article 11, punt 3, apartat b, del BOE n.º 173, del 21-7-1978.
- 43 *Ciudad*, 10, 11 i 14 de gener de 1979.
- 44 “CD con 1'5 millones, el mayor presupuesto electoral», en *La Verdad*, 18-3-1979; CLIMENT VAELLO: «Campaña electoral. Los partidos se gastarán casi tres millones de pesetas», en *Ciudad*, 15-3-1979.
- 45 “Con asistencia de Albiñana, presentación de la candidatura del PSOE», en *Información*, 8-3-1979; «Presentación de la candidatura socialista», en *Ciudad*, 8-3-1979.
- 46 J.V.: «Diario de campaña con escasisimo ambiente», en *Información*, 28-3-1979.
- 47 “Guía electoral», en *Ciudad*, 15-3-1979; «PSOE: trabajadores y cuadros», en *Información*, 29-3-1979.
- 48 “UCD: una lista de técnicos», en *Información*, 28-3-1979; «Guía electoral», en *Ciudad*, 15-3-1979; «Vicente Boronat, número uno de UCD para las municipales», en *La Verdad*, 28-3-1979.
- 49 Impresa en Gràfiques Agulló de Cocentaina, porta la data de març de 1979, i es troba a l'arxiu personal de Vicente Boronat, a qui li agraim la seua cessió.
- 50 “Veteranía en la lista del PCPV», en *Información*, 24-3-1979; «José Alberto Mestre Moltó, cabeza de lista del PCPV», en *La Verdad*, 25-3-1979.
- 51 “Cinco médicos en la lista de CD», en *Información*, 21-3-1979; «Octavio Terol, cabeza de lista de CD», en *La Verdad*, 30-3-1979; «Guía electoral», en *Ciudad*, 15-3-1979.
- 52 “CD se retira» i «CD: 8 horas de tormenta», en *Información*, 13 i 14-3-1979.
- 53 *Información*, 22-3-1979.
- 54 “Guía electoral», en *Ciudad*, 15-3-1979; «Rafael Jordá, cabeza de lista del PTPV-ORT», en *La Verdad*, 15-3-1979; «Pilar Roperó, número 1, expone el programa de la LCR», en *La Verdad*, 20-3-1979.
- 55 Segons dades aportades per la CONSELLERIA D'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA, *Consultes Populars a la Comunitat Valenciana 1976-1987*, València: Generalitat Valenciana, toms 1 i 2.
- 56 PARRA VERDÚ, Pedro Juan, *op. cit.*, pàg. 385.
- 57 Ídem.
- 58 “Alcoy votó socialista (41'5%)», en *Ciudad*, 4-4-1979.

- 59 CLIMENT, R., «*Quedó constituido el nuevo Ayuntamiento*», en *Ciudad*, 21-4-1979; «*Tomó posesión la nueva corporación*», en *Información*, 20-4-1979.
- 60 CLIMENT, R., «*De guante blanco*», en *Ciudad*, 5-5-1979; i «*No se rompió el consenso*» en *Información*, 4-5-1979.
- 61 *Ciudad*, 19-4-1983. Per a veure tots els eslògans dels partits de la campanya de 1983, consulteu la premsa de la campanya: *Ciudad d'Alcoi*, *Información d'Alacant* i *La Verdad d'Alacant*.
- 62 *Ciudad*, 31-5-1987. Per conèixer els eslògans dels partits de la campanya de 1987, consulteu *Ciudad d'Alcoi*, *Información d'Alacant* i *La Verdad d'Alacant*.
- 63 *Ciudad*, 11-5-1991. Per a un seguiment dels eslògans dels partits de la campanya de 1991 vegeu *Ciudad d'Alcoi*, *Información d'Alacant* i *La Verdad d'Alacant*.
- 64 *Ciudad*, 2 de maig de 1995. En el seguiment de la campanya de 1995 consulteu *Ciudad d'Alcoi*, *Información d'Alacant* i *La Verdad d'Alacant*.
- 65 *Ciudad*, 31-5-1999. Per a poder veure tots els eslògans dels partits de la campanya de 1999 consulteu *Ciudad d'Alcoi*, *Información d'Alacant*, *La Verdad d'Alacant* i TV Mariola.
- 66 *Ciudad*, 10-5-2003. Per a veure tots els eslògans dels partits de la campanya de 2003 consulteu *Ciudad d'Alcoi*, *Información d'Alacant*, *La Verdad d'Alacant* i TV Mariola.
- 67 *Ciudad*, 12-5-2007. En el seguiment dels eslògans dels partits de la campanya de 2007 vegeu *Ciudad d'Alcoi*, *Información d'Alacant*, *La Verdad d'Alacant* i TV Mariola.
- 68 *Ciudad*, 12-5-2011.
- 69 *El Nostre*, 9-5-2015. Per a poder veure tots els eslògans dels partits de la campanya de 2015 consulteu *El Nostre d'Alcoi*, *Información d'Alacant*, *La Verdad d'Alacant* i TV Mariola.
- 70 *El Nostre*, 11-5-2019.

El 3 d'abril de 1979, després de quasi quaranta anys de dictadura, la població espanyola podia elegir lliurement i democràticament els seus representants municipals. L'any 2019, aleshores, se celebrava el 40è aniversari d'aquest esdeveniment.

El llibre s'inicia amb un estudi sobre el final del franquisme i la transició democràtica; després segueix una anàlisi sobre quina era la situació de l'ajuntament i d'Alcoi en el tardofranquisme i els inicis de la transició democràtica, i s'estudien i valoren els principals problemes que afectaven la ciutat i que heretarà el primer ajuntament democràtic. Tot seguit, els autors centren l'atenció en els primers comicis municipals de 1979 per a continuar amb un seguiment de totes les eleccions municipals celebrades al llarg de tot aquest període, amb un total d'onze comicis. En totes les convocatòries electorals fan una anàlisi sintetitzada de les candidatures, els programes, les campanyes, els resultats i els alcaldes i regidors que resultaren elegits.

Ajuntament d'Alcoi

ALCOI (CULTURA

Comissió de Patrimoni (CONSELL DE CULTURA ALCOI

